

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Ekonomická pomoc České republiky a Evropské unie rozvojovým zemím
Economic aid from the Czech Republic and European Union to the developing
countries

Katarína Háľková

Cheb 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

„Ekonomická pomoc České republiky a Evropské unie rozvojovým zemím“

vypracovala samostatně pod dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii

V Chebu, dne 22. srpna 2013

.....

Podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Haně Kunešové, která je vedoucí mé bakalářské práce, za čas, rady a doporučení, která mi věnovala při zpracování této práce.

Obsah:

<u>ÚVOD.....</u>	<u>7</u>
<u>ÚVOD.....</u>	<u>7</u>
<u>1 KŘITÉRIA PRO ČLENĚNÍ ROZVOJOVÝCH ZEMÍ.....</u>	<u>8</u>
1.1 HRUBÝ NÁRODNÍ DŮCHOD NA OBYVATELE (GROSS NATIONAL INCOME – GNI)....	8
1.2 INDEX LIDSKÉHO ROZVOJE (HUMAN DEVELOPMENT INDEX – HDI).....	9
<u>2 KONCEPCE ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE.....</u>	<u>11</u>
2.1 ROZVOJOVÉ CÍLE TISÍCILETÍ.....	11
2.2 DOKUMENTY EVROPSKÉ UNIE.....	12
2.3 DOKUMENTY ČESKÉ REPUBLIKY.....	13
<u>3 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY.....</u>	<u>16</u>
3.1 FORMY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE	17
3.1.1 DVOUSTRANNÁ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE	17
3.1.2 MNOHOSTRANNÁ SPOLUPRÁCE.....	26
3.2 MODALITY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR	29
3.2.1 DVOUSTRANNÉ ROZVOJOVÉ PROJEKTY	29
3.2.2 TROJSTRANNÉ ROZVOJOVÉ PROJEKTY.....	29
3.2.3 STIPENDIA.....	29
3.2.4 HUMANITÁRNÍ POMOC	30
3.2.5 DALŠÍ MOŽNÉ ZPŮSOBY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE	31
<u>4 EKONOMICKÁ POMOC EVROPSKÉ UNIE</u>	<u>32</u>
4.1 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE	32
4.2 HUMANITÁRNÍ POMOC	33
<u>5 FINANČNÍ RÁMEC ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE V EU A ČR.....</u>	<u>35</u>

5.1	EVROPSKÁ UNIE	35
5.2	ČESKÁ REPUBLIKA	36
5.2.1	ROZBOR FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ POSKYTNUTÝCH ČESKOU REPUBLIKOU... ..	38
5.3	ZHDNOCENÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR S PRIORITYMI ZEMĚMI	
	S PROGRAMEM SPOLUPRÁCE.....	39
5.3.1	AFGHÁNISTÁN	42
5.3.2	BOSNA A HERCEGOVINA.....	43
5.3.3	ETIOPIE.....	45
5.3.4	MOLDAVSKO	47
5.3.5	MONGOLSKO	49
	<u>ZÁVĚR</u>	<u>53</u>
	<u>SEZNAM TABULEK.....</u>	<u>55</u>
	<u>SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....</u>	<u>56</u>
	<u>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</u>	<u>58</u>
	PUBLIKACE	58
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	58

Úvod

První impuls k vytvoření bakalářské práce na téma z oblasti rozvojové spolupráce autorka získala již v prvním ročníku na vysoké škole při studiu předmětu Světová ekonomika. Velmi ji tehdy zaujal celosvětový problém s rozvojovými zeměmi. Je velmi zajímavé kolik lidí a zemí světa se snaží těm méně rozvinutým zemím pomoci a v jakých všech formách tato pomoc existuje. Již tehdy bylo autorce jasné, že poskytování pomoci rozvojovým zemím je problém každého z nás, jelikož patříme do společnosti, která se snaží rozvojovou problematiku řešit a nemělo by nám být lhostejné, v jakých podmínkách žijí lidé v rozvojových zemích. Při výběru tématu bakalářské práce se proto autorka rozhodla vybrat si téma zaměřené tímto směrem.

Ve světě existuje mnoho organizací, ať už vládních, nevládních, národních nebo mezinárodních, které poskytují různé formy ekonomické pomoci. Česká republika je členem několika organizací, společností nebo uskupení poskytujících ekonomickou pomoc. Ekonomickou pomocí se v této práci rozumí především rozvojová spolupráce a humanitární pomoc.

Cílem této práce je charakterizovat, jakým způsobem nebo jakými formami se na rozvojové spolupráci podílejí Česká republika a Evropská unie. V rámci tohoto cíle se autorka zaměří především na charakteristiku a zhodnocení aktivit České republiky v oblasti rozvojové spolupráce.

Úvodní část práce je zaměřena na specifikování toho, do kterých organizací, společností nebo uskupení zapojených do rozvojové spolupráce je zapojena Česká republika. Samozřejmě jsou zde také definovány termíny „rozvojová spolupráce“ a „humanitární pomoc“.

Následující část práce je zaměřena na zhodnocení účinnosti a významu rozvojové spolupráce poskytované Českou republikou. Na vybrané skupině zemí jsou zhodnoceny projekty, které v daných zemích Česká republika realizovala.

Při zpracování práce autorka čerpala především z aktuálních českých a zahraničních elektronických zdrojů. Významným zdrojem informací byl portál Ministerstva zahraničních věcí České republiky, z cizojazyčných zdrojů především portál Světové banky (worldbank.org) a United Nations Development Programme. Data jsou uváděna především za rok 2011 a v některých případech jsou rozšířena i o další roky.

1 Kritéria pro členění rozvojových zemí

V této kapitole je uvedeno, dle jakých kritérií se člení rozvojové země v této práci. Uvedená kritéria jsou podrobně charakterizována a je vysvětleno, co přesně znamenají a z jakého pohledu je na ně nahlíženo. Pro jejich lepší pochopení je uveden příklad jejich použití.

Určit, která země je rozvojová a která již není, je velmi těžké. Ne každá země má stejné problémy. V některých je důvodem rozvojové spolupráce chudoba, jinde dlouhotrvající války nebo přírodní katastrofa. Proto se ve světě začala řešit otázka jak vlastně určit, které zemi se bude poskytovat rozvojová spolupráce a které už ne. Objevuje se mnoho způsobů jak rozdělit země světa na rozvinuté (ty co pomoc poskytují) a na rozvojové (ty co pomoc přijímají). Nejznámější a celoevropsky uznávané je hodnocení zemí podle indexu lidského rozvoje (Human Development Index - HDI), tento způsob dělení používá především Organizace spojených národů (OSN). Dalším způsobem třídění zemí je dělení podle hrubého národního důchodu na obyvatele za sledovaný rok v určité zemi (HND), toto rozdělení používá především Světová banka. V této práci jsou pro dělení zemí světa používány dvě výše uvedená kritéria. Tato jsou blíže popsána v následujícím textu.

Pokud nebude uvedeno jinak, je při použití dělení dle indexu lidského rozvoje uveden celý název nebo jeho anglická zkratka (HDI). Při užití dělení dle hrubého národního důchodu je uveden celý název tohoto ukazatele, popřípadě jeho česká zkratka (HND).

1.1 Hrubý národní důchod na obyvatele (gross national income – GNI)

Dělení zemí dle hrubého národního důchodu (HND) na obyvatele a rok používá Světová banka. Tento ukazatel nahradil dříve používaný hrubý národní produkt na obyvatele (HNP). Pro výpočet tohoto ukazatele Světová banka používá takzvanou atlasovou metodu, kdy je spočítán celkový národní důchod země a po té je vydělen počtem obyvatel té určité země. Ukazatel je nejdříve vypočítán v národní měně a pak je

převeden na americké dolary. Dané země, pro které je ukazatel vypočten, jsou rozděleny do čtyř skupin. Tyto skupiny jsou (Worldbank, 2013e):

- Země s nízkým příjmem 0\$ - 1 025\$
- Země s nižším středním příjmem 1 026\$ - 4 035\$
- Země s vyšším středním příjmem 4 036\$ - 12 475\$
- Země s vysokým příjmem 12 476\$ a více

Země, které patří do skupiny s nízkým a středním příjmem jsou Světovou bankou někdy označovány za rozvojové země (Worldbank, 2013e). Za nevýhodu u tohoto ukazatele bývá občas považováno nezohledňování například sociálního, politického a environmentálního hlediska při jeho výpočtu.

Na prvním místě se v žebříčku HND v roce 2011 umístilo Norsko s hodnotou 88 890\$ HND za obyvatele a na posledním místě se nacházela Demokratická republika Kongo s hodnotou HND 190\$ HND na obyvatele (ukazatel nebyl pro rok 2011 dopočítán u všech zemí, pozice uvedených zemí se tedy po dopočtení ukazatele u všech zemí může ještě změnit – poznámka autora). Hodnota HND pro Českou republiku činila v roce 2011 18 620\$ na obyvatele (Worldbank, 2013d).

1.2 Index lidského rozvoje (Human Development Index – HDI)

Index lidského rozvoje (Human Development Index – HDI) používá při dělení zemí Organizace spojených národů (OSN). Při výpočtu se používají různé mezinárodně srovnatelné údaje jako dosažená úroveň vzdělání, délka života a příjem v HND za obyvatele v porovnání parity kupní síly, na rozdíl od předchozího jmenovaného ukazatele, ve kterém se pro výpočet používá pouze národní důchod. Výsledkem je hodnota mezi 1 a 0 zaokrouhlené na tři desetinná místa, přičemž čím vyšší je výsledné číslo, tím vyšší je úroveň lidského rozvoje ve zkoumané zemi. Země v žebříku HDI, který je každoročně zveřejněn ve Zprávě o lidském rozvoji (Human Development Report – HDR), jsou rozděleny do čtyř kategorií (Human Development Reports, 2013a):

- Země s velmi vysokým lidským rozvojem
- Země s vysokým lidským rozvojem

- Země se středním lidským rozvojem
- Země s nízkým lidským rozvojem

V žebříčku HDI jsou na prvním místě země s nejvyšší hodnotou indexu. Čím dále se v žebříčku pohybujeme, tím nižší hodnoty HDI jsou u daných zemí a tím nižší je úroveň lidského rozvoje. V tomto žebříčku se v roce 2011 nacházelo 187 zemí. Zemí s nejvyšším indexem HDI bylo v roce 2011 Norsko s hodnotou indexu 0,975. Na posledním, tedy 187. místě se v roce 2011 nacházela Demokratická republika Kongo, hodnota jejího indexu činila 0,399. Obecně platí, že čím dále je země v žebříčku umístěna, tím hůře na tom je z pohledu lidského rozvoje (United Nations Development Reports, 2013). (Uvedená data byla zveřejněna v roce 2011. Pro rok 2012 byl použit nový způsob výpočtu, a proto jsou data čerpána z archívu Worldbank. – poznámka autora)

2 Koncepce rozvojové spolupráce

Realizace rozvojové spolupráce vychází z koncepcí rozvojové spolupráce, smluvních dokumentů a legislativních opatření. Většina těchto dokumentů zohledňuje takzvané Rozvojové cíle tisíciletí.

2.1 Rozvojové cíle tisíciletí

Rozvojové cíle tisíciletí neboli Miléniová deklaráce (Millenium Development Goals – MDGs) byly podepsány v roce 2000 na Summitu tisíciletí v New Yorku. Tento dokument schválily všechny členské státy Organizace spojených národů, které se zavázaly k plnění osmi rozvojových cílů, které mají přispívat k odstraňování chudoby zejména v rozvojovém světě. Tyto základní cíle jsou dále rozpracovány do několika dílčích cílů a je určeno, jak mají být měřeny (fors.cz, 2012).

Rozvojové cíle tisíciletí:

1. cíl: Odstranit extrémní chudobu a hlad
2. cíl: Dosáhnout základního vzdělání pro všechny
3. cíl: Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti
4. cíl: Snížit dětskou úmrtnost
5. cíl: Zlepšit zdraví matek
6. cíl: Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi
7. cíl: Zajistit udržitelný stav životního prostředí
8. cíl: Budovat světové partnerství pro rozvoj (United Nations Development

Programme, 2013)

Na základě Rozvojových cílů tisíciletí vytváří rozvinuté země své koncepce rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Tyto cíle zohledňují při vytváření rozvojových programů také nadstátní instituce, jako například EU.

2.2 Dokumenty Evropské unie

Při poskytování rozvojové spolupráce Evropskou unií (dále také EU) patří mezi zásadní dokumenty Evropský konsenzus o rozvoji a Smlouva o fungování EU. Kromě těchto dokumentů existuje řada nařízeních, koncepcí, dohod a směrnic upravující zahraniční rozvojovou spolupráci Evropské unie. Jako příklad zde můžeme uvést Dohodu z Cotonu.

Evropský konsenzus o rozvoji

Evropský konsenzus o rozvoji je „*společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě, Evropského parlamentu a Komise o rozvojové politice Evropské unie*“ (Úřední věstník Evropské unie C46 – Evropský konsenzus o rozvoji, 2006, str. 1). Tento dokument byl podepsán 20. prosince 2005 a dělí se na dvě části. První část má název Rozvojový rámec EU a druhá část Rozvojová politika Evropského společenství. V první části jsou stanovené cíle a zásady rozvojové spolupráce. V druhé části se uvádí, jakým způsobem má být dosaženo cílů, zásad, hodnot a závazků daných tímto Konsensem. (europa.eu, 2007)

Smlouva o fungování EU

Pro poskytování rozvojové pomoci Evropskou unií byla vytvořena speciální politika takzvaná Rozvojová politika, která zahrnuje jak rozvojovou spolupráci, tak humanitární pomoc. Tato politika patří do skupiny takzvaných dalších aktivit EU (LACINA, Lubor a kol., 2011) a také do skupiny Koordinovaných politik (businessinfo.cz, 2013c). Rozvojovou politiku EU upravuje Smlouva o fungování EU ve své 5. části, v hlavě 3 a v kapitolách 1,2 a 3. Dále se v této smlouvě nachází další čtyři hlavy, které upravují spolupráci EU, členských zemí a třetích stran. Tato smlouva upravuje původní smluvní ujednání ve Smlouvě o založení Evropského Společenství. (Úřední věstník Evropské unie C 326 – Smlouva o fungování Evropské unie (Konsolidované znění).

Ve Smlouvě o fungování EU jsou stanoveny zásady a cíle činností, které bude EU provádět mimo Unii a je zde stanoveno, že tyto zásady a cíle se mají doplňovat a posilovat s cíli a zásadami členských zemí. Pro poskytování rozvojové spolupráce musí být dodrženy závazky dané Organizací spojených národů a jiným mezinárodním

organizacím. Tato smlouva také nařizuje vytvoření legislativních a administrativních záležitostí nutných pro poskytování rozvojové spolupráce. (europa.eu, 2012b)

2.3 Dokumenty České republiky

Česká republika se do rozvojové spolupráce zapojuje už dlouhou dobu. Již před rokem 1989 poskytovala pomoc takzvaným mimoevropským socialistickým zemím a zemím přednostního zájmu. Po revoluci v roce 1989 muselo být poskytování rozvojové spolupráce Českou republikou utlumeno z důvodu jejich vlastních transformačních problémů. Tyto problémy se projevovaly zejména při dosahování demokracie. Díky tomu, že má Česká republika s řešením takovýchto problémů zkušenosti, může v této oblasti poskytovat cenné rady jiným transformujícím se zemím. Vládní program zahraniční rozvojové spolupráce byl obnoven po roce 1995. Česká republika je tedy takzvanou dárcovskou zemí. Svou pomoc poskytuje ČR nejen jako člen EU (od roku 2004) ale také jako člen Organizace spojených národů, Světové obchodní organizace a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. (Česká rozvojová agentura, 2009; Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017, 2010)

Česká republika (dále také ČR) poskytuje svou pomoc jako partner přijímacím zemím na základě svých zkušeností s procesem politické, ekonomické a společenské transformace, které získala po revoluci v roce 1989. Tyto zkušenosti jsou považovány za komparativní výhody. To pro ČR znamená, že je schopna pomoci jiným zemím při jejich vlastní transformaci. ČR úspěšně zakončila svůj transformační proces a stala se tedy donorem rozvojových zemí. V Moldavsku a Mongolsku se ČR v roce 2009 přihlásila k roli tzv. zastupujícího koordinátora EU, to znamená, že koordinuje dárce dané země (Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017, 2010).

Zahraněční rozvojová spolupráce v České republice je upravena zákonem č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraniční a řídí se Koncepcí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017. Kromě toho se ČR účastní různých mezinárodních dohod v oblasti rozvojové spolupráce.

Zákon č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci (dále také Zákon) vstoupil v platnost 1. července 2010. Tento zákon je výsledkem procesu transformace zahraniční rozvojové spolupráce ČR. O této transformaci bylo rozhodnuto v roce 2007 vládou ČR. Cílem bylo sjednocení a zefektivnění již existujícího systému (businessinfo.cz, 2013d). V tomto zákoně byl jasně definován rozdíl mezi rozvojovou spoluprací a humanitární pomoci, bylo uvedeno jaké kompetence má Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (dále také MZV) a jaké má Ministerstvo vnitra České republiky. Česká rozvojová agentura byla označena jako agentura, která má pomoci při plnění cílů zahraniční rozvojové spolupráce (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2010).

Kromě legislativních a koncepčních nařízení existují a jsou vytvářeny programy spolupráce s prioritními zeměmi, dle kterých Česká republika postupuje při poskytování zahraniční rozvojové spolupráce. V těchto programech spolupráce jsou zohledněny sektorové priority a průřezové principy tak, jak to doporučuje Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 - 2017. Pro poskytování vládních stipendií byla v roce 2012 vytvořena Strategie poskytování vládních rozvojových stipendií na období 2013 – 2018. V této strategii bude především důležité zaměřit se na vysílání českých pedagogů do rozvojových zemí (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012h).

Dále existuje také Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání 2011 – 2015. Tento dokument byl vytvořen Ministerstvem zahraničních věcí České republiky ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky na doporučení mezinárodních organizací (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2011c).

Dalším strategickým dokumentem vytvořeným v roce 2013 je Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR pro období 2013 – 2017. Tato strategie má za cíl podporovat správné používání prostředků určených na rozvojovou a humanitární pomoc zejména těch multilaterálních (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013h).

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce Česká republiky na období 2010 – 2017 (v dalším textu je tato koncepce označena Koncepce, 2010 nebo zkratkou KZRS) byla schválena vládou České republiky v roce 2010. Tato koncepce „*upravuje teritoriální i sektorové priority zahraniční rozvojové spolupráce*“ (Koncepce, 2010). KZRS určuje cíle a principy, formy a způsoby poskytování zahraniční rozvojové spolupráce. Důležitou informací pro tuto práci uvedenou v KZRS je uvedení prioritních zemí s programem spolupráce a sektorových priorit. Touto skupinou zemí v souvislosti s jejich sektorovými prioritami se bude tato práce nejvíce zabývat (Koncepce, 2010).

3 Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky

„Cílem české rozvojové politiky je odstraňování chudoby a podpora bezpečnosti a prosperity.“ (Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017, s. 6). *„Česká rozvojová politika je transparentní a otevřená veřejné diskuzi“* (Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017, s. 7). To znamená, že se do ní mohou zapojovat různé organizace jako například podnikatelé, neziskové organizace a podobně.

Proto, abychom vůbec mohli začít rozebírat rozvojovou spolupráci, je důležité tento termín definovat. Každý subjekt, který se zabývá problematikou rozvojové spolupráce, většinou vytváří svou vlastní definici, nebo upravuje již vytvořenou. V další části jsou uvedeny příklady definice termínu „rozvojové spolupráce“ používaných různými autory.

Autor Lacina (LACINA, Lubor a kol., 2011) definuje rozvojovou spolupráci jako dlouhodobou a programově poskytovanou pomoc, která většinou následuje po humanitární pomoci. Podle Zákona č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí jde o činnosti, které jsou financovány ze státního rozpočtu. Tyto činnosti mají pomoci při odstraňování chudoby, k sociálnímu a ekonomickému rozvoji, k ochraně životního prostředí, k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a správnému starání se veřejné věci v rozvojových zemích (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2010).

Stejným způsobem, jakým je definována spolupráce v Zákoně, je definována i v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 - 2017. KZRS vychází z tohoto zákona, na který při vymezení rozvojové spolupráce odkazuje.

Dle další definice, která byla vybrána jako důležitá pro tuto práci, je rozvojová spolupráce chápána jako pomoc, která je poskytována veřejnou správou, státní správou a samosprávou nebo výkonnými agenturami. Zároveň musí být každá taková pomoc poskytována na podporu hospodářského rozvoje a prosperity rozvojové země a dá se považovat za spolufinancování nebo dotaci. Tato definice byla zveřejněna Výborem pro rozvojovou pomoc Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj v oddílu Oficiální rozvojové spolupráce (Official Development Assistance ODA, Development Assistance Committee DAC, Organisation for Economic Co-operation and Development OECD) (Is it ODA?, 2008a).

Každá z uvedených definicí na rozvojovou spolupráci pohlíží z trochu jiného úhlu. V každé se odráží, co je důležité pro daného autora nebo instituci, která definici používá. Pro autora Lacinu je důležitá dlouhodobost a programovost, v Zákoně bylo nutné zdůraznit k čemu má rozvojová spolupráce přispívat a poslední uvedená definice stanoví, kdo je poskytovatelem a za jakým účelem je pomoc poskytována. Pro poskytování rozvojové spolupráce Českou republikou je klíčová definice ze Zákona o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci.

3.1 Formy zahraniční rozvojové spolupráce

Podle KZRS (Koncepce, 2010) existují dvě formy zahraniční rozvojové spolupráce dvoustranná a mnohostranná. Česká republika se podílí na obou, ale více na mnohostranné.

3.1.1 Dvoustranná rozvojová spolupráce

Dvoustranná rozvojová spolupráce funguje na základě poskytování pomoci, tedy finančních prostředků, z jedné země (ČR) do jiné partnerské země. Jde tedy o dvoustranný nebo též bilaterální vztah. Dvoustranná rozvojová spolupráce ČR putuje do dvou skupin partnerských zemí. Do prioritních zemí s programem spolupráce (tj. programových zemí) a do prioritních zemí bez programu spolupráce. Tato práce se zabývá zejména první skupinou zemí, není-li uvedeno jinak.

Dvoustranná rozvojová spolupráce se dá dělit nejen podle zemí, do kterých pomoc putuje, tedy podle teritorií, ale také podle sektorových priorit a průřezových principů. Tato spolupráce má za úkol zlepšit životní podmínky v partnerských zemích a také zvýšit podporu rozvojové spolupráce. V dalším textu jsou popsány a definovány všechny uvedené formy rozvojové spolupráce. Jednotlivé formy jsou uvedeny na příkladech (Koncepce, 2010).

Prioritní země s programem spolupráce

Od roku 2002, kdy byla přijata KZRS pro období 2002 – 2007, byla několikrát změněna skupina prioritních zemí. V roce 2002 bylo těchto prioritních zemí 20. To se ale časem ukázalo, jako příliš rozsáhlá oblast pro tak malou zemi jako je Česká republika. Tento seznam byl tedy v roce 2004 zúžen na 8 prioritních zemí. Ale i 8 prioritních zemí se později ukázalo jako příliš velká oblast, proto byl seznam prioritních zemí v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 - 2017 upraven na 5 prioritních zemí s programem spolupráce, také nazývaných jako programové země, a 9 prioritních zemí bez programu spolupráce (Koncepce, 2010).

V následujícím textu jsou jednotlivé země vyjmenovány, země z první skupiny jsou blíže představeny a také jsou uvedeny jejich rozvojové oblasti. Data, která jsou uvedena v souvislosti s ekonomickou nebo rozvojovou situací, jsou uvedena za rok 2011, pokud není uvedeno jinak.

Afghánistán

Oficiální název Afghánistánu zní Afghánská islámská republika (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2008). Afghánistán je země ležící na východě Asie sužovaná konflikty, přírodními katastrofami a chudobou. Tento stát se rozkládá na ploše 647 500 km² s počtem obyvatel 35 320 445 v roce 2011 dle Světové banky (Worldbank, 2013a).

Ekonomický růst Afghánistánu se v roce 2011 mírně zpomalil z důvodu snížené zemědělské produkce, která vznikla špatným vlivem počasí. Od pádu Talibanu v roce 2001 se země snaží zvýšit vzdělanost svých obyvatel a snížit úmrtnost těhotných žen, žen při porodu, novorozeňat a dětí do věku pěti let. (Unicef, 2003)

Podle HDI zaujímala tato země v roce 2011 172. místo (Human Development Reports, 2013e). Výše HND na obyvatele a rok byla v roce 2011 470 amerických dolarů (Worldbank, 2013d). Patří tedy do zemí s nízkým příjmem. V zemi je špatná bezpečnostní situace kvůli dlouholetým bojům. Vláda se snaží o politickou, bezpečnostní a ekonomickou stabilizaci. Problémem je, že pro poskytování rozvojové spolupráce musí být bezpečnostní situace dobrá. Další nutností, pro poskytování zahraniční rozvojové pomoci, je dobrá infrastruktura, ta je však v současné době velmi nedostatečná. V zemi je také nízká gramotnost a minimum vzdělávacích míst (Koncepce, 2010).

Program spolupráce ČR se podle Ministerstva zahraničních věcí České republiky se bude soustředit především na sektory zemědělství, vzdělávání a v sektorech vody a sanitace (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2011a).

Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina (dále také BaH) je stát ležící na jihu Evropy, který vznikl po rozpadu bývalé Jugoslávie. Rozloha tohoto státu je 51 209,2 km². Tato země se dělí na dvě takzvané entity – Federaci Bosny a Hercegoviny a Republiku srbskou. Součástí BaH je také oblast Distrikt Brčko, která je nezávislá a má vlastní vládu (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013a). V roce 2011 měla tato země 3 752 228 obyvatel (Worldbank, 2013b).

Bosna a Hercegovina zaznamenala v roce 2011 mírný ekonomický růst. Kromě ekonomického růstu, byl také zaznamenán růst průmyslové výroby, naopak ve stavebnictví byl zaznamenán pokles. Tato země má velké problémy s nezaměstnaností, která v některých oblastech dosahuje 27% (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013b). Zahraniční zadlužení BaH patří k nejnižším v tomto regionu (businessinfo.cz, 2012a).

Bosna a Hercegovina se v roce 2011 umístila na 74. místě podle HDI (Human Development Reports, 2013b). HND na obyvatele a rok 2011 činil 4 780\$, tím se řadí do skupiny zemí s vyšším středním příjmem (Worldbank, 2013d). Česká republika spolupracuje s Bosnou a Hercegovinou z důvodu jejího plánovaného vstupu do EU. Země má v současné době statut přistupující země. V zemi je nutné se před vstupem do EU zaměřit především na předávání zkušeností ČR s přípravou na vstup do EU. To znamená poskytování pomoci a rad při upravování místní legislativy podle požadavků EU, poskytování pomoci při tvorbě administrativních kapacit pro přístupová jednání do EU a při tvorbě technické pomoci. Podle KZRS je nutné se zaměřit na sektory životního prostředí, zemědělství a ekonomického rozvoje (Koncepce, 2010h). MZV z těchto sektorů vyčleňuje především sektory státní správy a občanské bezpečnosti, zásobování vodou a sanitace, obecnou ochranu životního prostředí, výroba dodávek energie, zemědělství, lesnictví a rybolov a zdravotnictví. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013a)

Etiopie

Etiopie, celým názvem Etiopská federativní demokratická republika, je vnitrozemský stát nacházející se ve východní Africe s rozlohou 1 104 300 km² (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013b). Etiopie má 84 734 262 obyvatel (Worldbank, 2013c) s přibližně 51% podílem ekonomicky aktivního obyvatelstva (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013b). Tato země je jednou z nejhudších zemí světa, která je převážně závislá na rozvojové a humanitární pomoci. Významnou oblastí Etiopie pro zaměstnávání lidí je zemědělství. V tomto oboru zde pracuje okolo 80% práceschopného obyvatelstva (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013c).

Etiopie je jedním z největších příjemců rozvojové pomoci na světě. Na této rozvojové pomoci se nejvíce podílejí Evropská unie, Spojené státy americké a Čína. Největším zájmem těchto zemí je prohlubování ekonomických vazeb (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013d).

Etiopie se v roce 2011 umístila na 174. místě podle indexu lidského rozvoje (Human Development Reports, 2013b), v roce 2011 byla výše HND na obyvatele 370\$ (Worldbank, 2013d). Tato výše HND řadí Etiopii k zemím s nízkým příjmem. Etiopie je na tom podle HDI i HND nejhůře ze všech prioritních zemích s programem spolupráce, které ČR podporuje. Je to jediná africká země, kterou ČR prioritně podporuje a tato podpora existovala již v dobách Československa, kdy byla Etiopie jejím obchodním partnerem. Země je velice chudá, a proto je zde poskytována jak rozvojová spolupráce, tak i humanitární pomoc. Podle MZV je v zemi vysoká negramotnost, špatná infrastruktura a obyvatelé země mají nedostatek pitné vody. V zemi jsou také častá období sucha, ze kterého vzniká hladomor. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012a)

KZRS udává zaměřit pomoc do určitého regionu a na sektory životního prostředí, sociálního rozvoje a zemědělství (Koncepte, 2010). Působení ČR dle MZV je v sektorech zemědělství, zásobování vodou a sanitace, vzdělávání, prevence katastrof a připravenost na jejich řešení a zdravotnictví (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012a).

Moldavsko

Moldavská republika, jinak nazývaná Moldavsko, se nachází v jihovýchodní Evropě. Rozloha této země je 33 843,5 km² plus 4 163 km² separatistického Podněsteří. Počet obyvatel je 3 559 500 a v Podněsteří je odhadováno přibližně 555 400 obyvatel (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013g). Celkově tedy 4 114 900 obyvatel. (Obyvatelé Podněsteří prohlásili svévolně toto území za Podněsterskou moldavskou republiku. Toto označení není uznáváno žádnou světovou organizací. – poznámka autora)

Ekonomickou situaci v Moldavsku nelze snadno posoudit, právě z důvodu nespolupráce oblasti Podněsteří s moldavskými úřady. Průmysl země měl v posledních letech tendenci klesat, naopak ve stavebnictví a zemědělství byl zaznamenán růst (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013d).

V seznamu HDI se tato země nachází na 111. místě (Human Development Reports, 2013b), HND na obyvatele dosahovalo za rok 2011 1 980\$ (Worldbank, 2013d) a v žebříčku HND patří tato země do skupiny zemí se střední úrovní příjmů. ČR se přihlásila jako dvorská země Moldavska a koordinuje tedy dárce této země. Kromě toho ČR bude v této zemi poskytovat své zkušenosti s politickou a ekonomickou transformací. Sektorové projekty podle KZRS jsou životní prostředí, zemědělství a sociální rozvoj. (Koncepce, 2010)

Rozvojová pomoc v sektorových prioritách bude podle MZV poskytována především v oblastech ochrany životního prostředí, zásobování vodou a sanitací, státní správy a občanské společností, vzděláváním, sociální infrastruktury a služeb, zemědělství, lesnictví a rybolovu (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012c).

Mongolsko

Mongolsko je vnitrozemská země ležící v Asii. Jeho rozloha je 1 564 100 km² (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2013f) a nachází se zde 2 800 114 obyvatel (Worldbank, 2013f). Organizace Člověk v tísni uvádí, že země má nejřidší osídlení na světě, které v některých oblastech dosahuje jen dvou obyvatel na kilometr čtvereční (Člověk v tísni, 2013).

Mongolsko se posledních 20 let transformovalo ze socialistické země na demokratickou. Byl zde podporován rozvoj venkova, vzdělání, politiky, infrastruktury

atd. Díky této podpoře zde dlouhodobě klesá chudoba. Důležitým cílem zdejší vlády je snižování rozdílů mezi venkovem a městy. Hlavním průmyslovým oborem je zde těžební průmysl. Ten je důležitý protože zajišťuje skoro 90% celkového mongolského exportu. Dalším důležitým odvětvím je zemědělství, jelikož je v něm zaměstnáno více než třetina ekonomicky aktivního obyvatelstva (businessinfo.cz, 2013b).

Mongolsko se nachází na 110. místě podle HDI (Human Development Reports, 2013b), v roce 2011 činilo HND na obyvatele 2 310\$ (Worldbank, 2013d) touto výší HND spadá země do skupiny zemí se střední úrovní příjmů. ČR se v Mongolsku přihlásila k roli zastupujícího koordinátora a již v dobách Československa zde existovala obchodní spolupráce. Dle KZRS jsou vybranými sektory pro poskytování pomoci životní prostředí, sociální rozvoj a ekonomický rozvoj (Koncepce, 2010). MZV tyto sektory zužuje na sektory zásobování vodou a sanitace, výroba a dodávky energie, zemědělství, školství a zdravotnictví. MZV uvádí, že se země dlouhodobě potýká s chudobou, negramotností, špatnou lékařskou péčí a špatnou infrastrukturou (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012d).

Tabulka 1 Ekonomická úroveň prioritních zemí s programem spolupráce

	HDI v roce 2011	HND na obyvatele v roce 2011
Afghánistán	172. místo	470\$
Bosna a Hercegovina	74. místo	4 780\$
Etiopie	174. místo	370\$
Moldavsko	111. místo	1 980\$
Mongolsko	110. místo	2 310\$

Zdroj: vlastní zpracování dle Worldbank.org; Human Development Reports 2013

Z tabulky je patrné, že nejlepší ekonomické úrovně dosahovala, ať už z pohledu HDI, tedy z pohledu Světové banky, nebo z pohledu HND na obyvatele, tedy z pohledu Organizace spojených národů, v roce 2011 Bosna a Hercegovina. Naopak nejhůře na tom dle zvolených ukazatelů byly Afghánistán a Etiopie. Tyto dvě země zaujímají skoro stejné místo v žebříčku HDI a měly i přibližně stejně vysoké HND na obyvatele v roce 2011. Dá se tedy říci, že tyto dvě země jsou na tom stejně špatně z hlediska své rozvinutosti.

Prioritní země bez programu spolupráce

Kromě prioritních zemí s programem spolupráce určila KZRS další skupinu zemí, které jsou pro Českou republiku důležité při poskytování zahraniční rozvojové spolupráce, ale již pro ně není do roku 2017 vytvořen žádný rozsáhlejší program spolupráce. Spolupráce bude prováděna jen na základě určitých individuálních projektů. Tyto země jsou vyjmenovány v následujícím textu a pouze krátce je k nim uveden způsob možné spolupráce.

Angola – Dle KZRS je doporučeno se zaměřit na sektory zemědělství a sociálního rozvoje.

Gruzie – Rozvojová pomoc bude této zemi poskytnuta na základě již poskytnuté předchozí rozvojové pomoci při ozbrojeném konfliktu v roce 2008.

Jemen – Z dřívějších vztahů zde vyplývá asistence vládě při ekonomických a společenských reformách a sektorovými prioritami jsou zemědělství a sociální rozvoj.

Kambodža – Rozvojová pomoc má být dle KZRS směřována na vyrovnání kambodžského dluhu a do sektoru sociálního rozvoje.

Kosovo – ČR bude v této oblasti nápomocná zejména v sektorech sociálního a ekonomického rozvoje, kromě sektorových priorit je zde důležitá transformační spolupráce.

Palestinská autonomní území – Sektorovými prioritami této země bude ekonomický rozvoj a životní prostředí. Tyto priority je zde důležité realizovat ze zahraničněpolitických důvodů.

Srbsko – Spolupráce s touto zemi je navázána za účelem vstupu Srbska do EU. Rozvojová pomoc je realizována v sektorech životního prostředí, ekonomického a sociálního rozvoje. ČR zde bude uplatňovat své komparativní výhody, tedy zkušenosti s procesem ekonomické transformace a poskytnutí technického know-how. Srbsko patří mezi prioritní země transformační spolupráce.

Vietnam – V této zemi by se spolupráce měla zaměřit na sektor životního prostředí.

Zambie – Prioritou pro poskytování rozvojové pomoci by v této zemi měl být sektor sociálního rozvoje (Koncepce, 2010).

ČR ve všech uvedených zemích již spolupráci provádí. KZRS na rok 2010 – 2017 není tedy prvním impulsem pro spolupráci s danými zeměmi. S některými ČR spolupracuje na základě KZRS na roky 2002 – 2007 nebo na základě jiných dokumentů

například v Jemenu probíhá spolupráce na základě členství ČR ve skupině zemí „Přátelé Jemenu“. V dalších zemích je již prováděna spolupráce díky různým vládním i nevládním organizacím. Například v Afghánistánu pomáhá při realizaci rozvojových aktivit Provinční rekonstrukční tým v provincii Lógar, v Etiopii působí mnoho nevládních organizací a subjekty podnikatelského sektoru. V Gruzii probíhá spolupráce, která je zařazena do Východního partnerství a v Srbsku a Vietnamu se ČR angažuje v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership – PPP) (Koncepce, 2010).

Sektorové priority

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce dělí sektorové priority na několik oddílů. Tyto sektorové priority byly vytvořeny na základě doporučení OECD/DAC v roce 2007 a také jsou v souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí. Při vymezení těchto sektorů byly jako kritérium, kromě již uvedeného, také zohledněny zkušenosti z předcházejícího období, komparativní výhody ČR a proces dělby práce s ostatními dárci. V následujícím textu je uvedeno, jak jsou sektorové priority České republiky děleny dle KZRS na období 2010 – 2017.

Životní prostředí

Životní prostředí je pro ČR jednou ze sektorových priorit, jelikož má praktické zkušenosti se zlepšováním životního prostředí a zaváděním a aplikací environmentálního práva a politik. Tyto zkušenosti tedy mohou být poskytnuty i jiným zemím při zlepšování životního prostředí a měly by mít pozitivní dopady na ochranu lidského života a měly by být ve shodě s principy udržitelného rozvoje. Česká republika se dle KZRS bude orientovat na oblasti na zásobování pitnou vodou a ochranu vodních zdrojů, odstraňování ekologických zátěží, rozvoj odpadového hospodářství zejména na regionální úrovni, udržitelné způsoby využívání přírodních zdrojů, ochranu před přírodními riziky a katastrofami, environmentální aspekty průmyslu, environmentální geologii se zaměřením na hydrogeologii a ochranu biologické rozmanitosti.

Zemědělství

ČR se zaměří na poskytnutí know-how ve využití vhodných zemědělských technologií a pěstování vhodných druhů plodin, zajištění přístupu k vodě, udržitelné nakládání s vodou a vhodné zavlažovací technologie, obnovu a ochranu lesa a agrolesnictví, podporu rozvoje venkovských zemědělských hospodářství. Rozvoj zemědělství je pravděpodobně jednou z nejdůležitějších sektorových priorit. Zemědělství nejen že může zaměstnat mnoho obyvatel dané země, ale především se v něm vytváří potraviny pro lidi dané země. Ti mohou zase dále pracovat a vytvářet tak nějaký produkt nejen v zemědělství, ale i v jiných odvětvích. Zemědělství může také přivést do země mnoho nových investorů a tím přinést samozřejmě peníze. Více peněz znamená pravděpodobné vytvoření nových pracovních míst a tedy i větší možnost zaměstnat obyvatele dané země.

Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)

ČR se v této sektorové prioritě zaměří na vzdělávání, hlavně podporu základního a učňovského školství. Na základě poskytnutí dobrého vzdělání obyvatelům dané země se pak mohou rozvíjet i další sektorové priority. Touto sektorovou prioritou není uvažováno pouze vzdělání jako takové ale i případná pomoc při zajišťování materiální základny, jako je třeba pomoc při stavění škol, poskytnutí učebnic nebo alespoň financí na ně a tak dále.

Ekonomický rozvoj (včetně energetiky)

Pomoc ČR zde bude vycházet z dlouholeté spolupráce při budování či posilování odborných kapacit v průmyslu a to díky poskytnutí technologií a know-how. ČR zaměří svou podporu do oblastí udržitelných zdrojů energie, energetické soběstačnosti či technické modernizaci včetně rozvoje dopravní infrastruktury, podpory malých a středních podnikatelů a farmářů a rozvoj trhu práce a obchodu, pomoc při vytváření obchodních politik, podpůrných podmínek a regulatorního rámce obchodu, zejména o pomoc státní administrativě při stanovení pravidel a strategií a odstraňování administrativních bariér vedoucích k postupné a přínosné liberalizaci obchodu, rozvoj domácího trhu a místních produkčních kapacit a budování infrastruktury na podporu obchodu a bude se snažit přispět k boji se změnou klimatu.

Podpora demokracie, lidských práva a společenské transformace

V této sektorové prioritě by měla ČR využít svých komparativních výhod, tedy zkušeností s vlastní politickou, ekonomickou a společenskou přeměnou. ČR by tyto své poznatky měla předat zemím, které se také rozhodly pro demokratizační změnu, nebo těm zemím, kde už takováto přeměna probíhá. Pro předávání těchto zkušeností byl v ČR vytvořen takzvaný „Program transformační spolupráce“. Jeho prioritními oblastmi jsou posilování občanské společnosti a její spolupráce s místními správami, rozvoj nezávislých médií, výchova k aktivnímu občanství a podpora obránců lidských práv. Spolupráce bude soustředěná do sektorů především transformujících se zemí a zemí, které se připravují na vstup do EU (Koncepce, 2010).

Průřezové principy

KZRS uvádí průřezové principy jako další možnost jak pomoci rozvojovým zemím vedle již uvedených sektorových priorit. Je důležité na tyto principy brát ohled při vytváření rozvojových projektů. Následující rozdělení uvádí, jak průřezové principy dělí KZRS.

Řádná (demokratická) správa věcí veřejných – důležité bude zapojit místní komunitu do rozhodování o rozvojových projektech a zlepšení výkonu státní a místní správy.

Šetrnost k životnímu prostředí a klimatu – ve všech rozvojových spolupracích ČR bude brán ohled na životní prostředí.

Dodržování základních lidských, ekonomických, sociálních a pracovních práv příjemců projektu včetně rovnosti mužů a žen – ČR bude podporovat posílení postavení žen (Koncepce, 2010).

3.1.2 Mnohostranná spolupráce

Mnohostranná spolupráce, nebo též nazývaná multilaterální, je poskytována na základě spolupráce více subjektů světa. Bilaterální spolupráce bývá většinou ve formě rozvojové pomoci, ale multilaterální spolupráce se skládá z více oblastí vzájemně více či méně propojených. Většinou se jedná o spolupráci v mezinárodním obchodě, spolupráci při vytváření podmínek umožňujících změnu klimatu, spolupráci při řešení

daňové problematiky nebo také spolupráci s bojem proti korupci a podobně. V následujícím jsou uvedeny instituce, u kterých se ČR hlásí ke spolupráci s nimi. Spoluprací se myslí zapojování do diskuzí ohledně různých problémů, poskytování pracovní síly (například administrativních pracovníků, dobrovolníků – lékaři, učitelé), pomáhání při naplňování přijímaných závazků a také finanční přispívání na fungování těchto institucí (Koncepce, 2010).

Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (dále také OSN) byla založena v roce 1945, kdy se 51 zemí zavázalo ke snaze o vytvoření světového míru, rozvíjení přátelských vztahů mezi jednotlivými národy, podpoře sociálního rozvoje, zvýšení životní úrovně a dodržování lidských práv. V současné době je součástí OSN přes 190 zemí světa (United Nations, 2013).

ČR se snaží pomoci OSN při zvyšování efektivity rozvojového systému OSN. ČR v souvislosti s tím spolupracuje s řadou odborných organizací OSN, jejichž zaměřením je rozvojová politika a které pracují v podobných oblastech rozvojové spolupráce jako ČR. Důležitým faktorem spolupráce jsou harmonizace, zjednodušení a zefektivnění rozvojové politiky. Organizacemi, se kterými ČR spolupracuje, jsou Organizace pro výživu a zemědělství – FAO, Mezinárodní organizace práce – ILO, Světová zdravotnická organizace – WHO, Rozvojový program – UNDP, Program dobrovolníků – UNV, Dětský fond – UNICEF, Organizace pro průmyslový rozvoj – UNIDO, Organizace pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO, Program na ochranu životního prostředí – UNEP, Mezinárodní agentura pro atomovou energii – IAEA, Populační fond – UNFPA, Světový potravinový program – WFP (Koncepce, 2010).

Evropská unie

Česká republika se začala zapojovat do aktivit EU v roce 2004, kdy se stala její součástí. Zapojení ČR do rozvojových aktivit EU jí ukládá Lisabonská smlouva, která v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci vyvíjí samostatnou rozvojovou politiku. Česká republika se této politiky účastní na základě sdílených pravomocí, uvedených v článku 2, 12 odrážce této smlouvy (Úřední věstník Evropské unie C306 – Lisabonská smlouva, 2007). Dalším základním dokumentem, ke kterému se ČR

přihlásila, je Evropský konsensus o rozvoji z roku 2005. ČR se bude účastnit prostřednictvím orgánů EU programování finančních instrumentů jako Nástroje pro rozvojovou spolupráci (DCI), Evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR), a Nástroje pro předvstupní pomoc (IPA). Od roku 2011 se ČR také účastní financování a aktivit Evropského rozvojového fondu (EDF) (Koncepce, 2010).

Mezinárodní finanční instituce

Důležitými finančními institucemi pro ČR v souvislosti s rozvojovou spoluprací jsou Světová banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) a Evropská investiční banka (EIB). Spolupráce s prvními dvěma zmíněnými je podmíněna tím, že ČR získala statut dárcovské země a dostala se tak do nové role čistého donora, který je aktivním partnerem pro obě tyto mezinárodní finanční instituce. V rámci Světové banky ČR finančně podporuje Mezinárodní asociaci pro rozvoj (IDA), která poskytuje bezúročné půjčky s dobou splatnosti 35 až 40 let, přičemž splácení může být zahájeno až po deseti letech od poskytnutí půjčky. ČR se na fungování této asociace podílí zejména poskytováním dárcovských příspěvků do fondů, ze kterých jsou po té půjčce vypláceny (OSN Praha, 2005). Další institucí podporovanou v souvislosti se Světovou bankou je Globální fond pro životní prostředí (GEF). V Evropské bance pro obnovu a rozvoj podporuje Fond zemí západního Balkánu a také zde existuje Českou republikou založený fond technické asistence. V poslední jako třetí zmíněné Evropské investiční bance se ČR pomáhá s přípravami vnějších aktivit banky a poskytuje záruky na operace banky v zemích Afriky, Karibské oblasti a Tichomoří (AKT). Ministerstvo financí ČR spolu se všemi třemi finančními institucemi se snaží o zapojení podnikatelů v projektech jmenovaných finančních institucí (Koncepce, 2010).

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

ČR má pozorovatelský status v orgánu této organizace a to Výboru pro rozvoj a spolupráci (DAC). Díky tomu může využívat veškeré poznatky, které výbor získal, jako například statistické databáze nebo expertízy jiných dárců, pro své vlastní zájmy. V blízké budoucnosti by se ČR měla transformovat z pozorovatele na člena DAC.

Světová obchodní organizace (WTO)

ČR se v rámci podpory obchodu (Aid for Trade) podílí na financování Globálního svěřeneckého fondu DDA (Global Trust Fond) (Koncepce, 2010).

3.2 Modality zahraniční rozvojové spolupráce ČR

Existuje několik modalit (možných způsobů) zahraniční rozvojové spolupráce. KZRS uvádí několik hlavních a několik vedlejších možných způsobů pomoci. V následujícím textu jsou nejdříve popsány ty hlavní a pak pouze okrajově zmíněny ty vedlejší (Koncepce, 2010).

3.2.1 Dvoustranné rozvojové projekty

Jedním z možných způsobů jak poskytovat zahraniční rozvojovou spolupráci je přes dvoustranné rozvojové projekty. Již z názvu je patrné, že tyto projekty fungují na základě spolupráce dvou stran. ČR se dle KZRS zaměří na technickou spolupráci, investiční nebo infrastrukturní projekty. Tyto projekty bude zadávat k naplnění pomocí veřejných zakázek a udělováním dotací (Koncepce, 2010).

3.2.2 Trojstranné rozvojové projekty

Trojstranné rozvojové projekty jsou prováděny na základě spolupráce tří subjektů. Jsou zde většinou dva dárci a jedna přijímací oblast. Jako dárci zde často vystupuje Evropská komise. Trojstranné rozvojové projekty v ČR podporují jak soukromé, tak státní subjekty.

3.2.3 Stipendia

Poskytování vládních stipendií má v ČR dlouholetou tradici. Dle KZRS se v ČR poskytovala vládní stipendia studentům již od 50. let minulého století a do dnešní doby

díky tomu ukončilo studium v Československé/České republice přibližně 22 000 studentů. Vládní stipendia jsou poskytována především pro studium na vysokých školách, kdy studium se uskutečňuje na bakalářském, magisterském a doktorském stupni. Poskytovatelem stipendií jsou Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Do budoucna má být zachováno poskytování stipendií na studium v češtině a má být zmenšen počet poskytovaných stipendií na studium v angličtině. Dále bude zahájeno vysílání vysokoškolských učitelů a expertů dle teritoriálních sektorových priorit (Koncepce, 2010).

3.2.4 Humanitární pomoc

Stejně jako bylo důležité definovat pojem „rozvojová spolupráce“, tak je důležité definovat pojem „humanitární pomoc“. I zde je možné nalézt mnoho různých způsobů jak vyjádřit tento pojem. I u tohoto pojmu si uvedeme více způsobů, jak může být na tuto problematiku nahlíženo.

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce uvádí, že „*cílem humanitární pomoci je zabránit ztrátám na životech, zmírnit lidské utrpení a zamezit újmě na zdraví obyvatelstva zasaženého mimořádnou událostí, zejména přírodní katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem*“ (Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017, s. 25). Na rozdíl od definice rozvojové spolupráce je definice humanitární pomoci v KZRS uvedena jinak než dle Zákona o zahraniční rozvojové spolupráci. V tomto zákoně je nadále uvedeno, že tyto cíle by měly být financovány ze státního rozpočtu a měly by dlouhodobě zmírňovat následky nenadálých událostí, ale také by měly předcházet jejich vzniku (Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci č. 151/2010 Sb., 2010). Autor Lacina definuje humanitární pomoc odlišně „*Humanitární pomoc je krátkodobá a obvykle velmi rychle poskytovaná pomoc, která je reakcí na momentální krizi (přírodní pohroma, důsledky válek apod.)*“ (LACINA, Lubor a kol., s. 306).

Z obou těchto definicí vyplývá, že humanitární pomoc je poskytována neplánovaně a nenadále v důsledku nějakých nečekaných událostí, které může zavinit jak člověk, tak příroda. Učebnice Evropské ekonomické integrace dále uvádí, že humanitární pomoc je poskytována jen na tak dlouhou dobu, dokud není daná oblast

schopna se o daný problém postarat sama, nebo dokud není nahrazena rozvojovou pomocí. (LACINA, Lubor a kol., 2011)

ČR se dle KZRS má v případě humanitární pomoci zaměřit především na sektory sociálního rozvoje, životního prostředí a zemědělství, průřezově bude pomoc zaměřena na správu veřejných věcí, dodržování základních lidských, ekonomických, sociálních a pracovních práv. ČR se v roce 2006 také přihlásila k dodržování zásad a požadavků dobrého humanitárního dárcovství (Good Humanitarian Donorship – GHD). Kromě toho je při poskytování humanitární pomoci nutné dodržovat i několik principů a práv jako jsou mezinárodní humanitární princip lidskosti, nestrannosti, neutrality a nezávislosti a také mezinárodní humanitární právo, uprchlické právo a lidské právo (Koncepce, 2010). V následujícím rozdělení je uvedeno, co vše je dle Laciny považováno za humanitární pomoc:

- *„Budování dočasných příbytků, případně distribuce stanů nebo materiálů na dočasné přístřeší*
- *Distribuce potravin*
- *Distribuce léků, hygienických potřeb, ošacení příkrývek a podobně*
- *Lékařského ošetření*
- *Zřizování uprchlických táborů*
- *Provizorní obnova školní výuky*
- *Psycho-sociální pomoc obětem katastrof*
- *Rekonstrukce domů*
- *Rekonstrukce škol a jiných zničených zařízení“* (LACINA, Lubor a kol., s. 306).

3.2.5 Další možné způsoby zahraniční rozvojové spolupráce

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce uvádí i další oblasti, ve kterých je možné poskytnout rozvojovou pomoc. Tyto oblasti jsou v následujícím textu pouze uvedeny, ale z důvodu jejich rozsáhlosti a nepodstatnosti pro tuto práci nejsou blíže popsány.

- Zvýhodněné exportní úvěry
- Přímá rozpočtová podpora
- Delegovaná spolupráce
- Mikrofinancování (Koncepce, 2010)

4 Ekonomická pomoc Evropské unie

Evropská unie je od 1.7.2013 společenství 28 evropských zemí. Členské státy spolupracují na hospodářské a politické úrovni a to hlavně díky jednotnému trhu (europa.eu, 2013b). Ekonomickou pomoc poskytovanou Evropskou unií upravuje mnoho dokumentů. Ty hlavní již byly jmenovány v kapitole 2 Koncepce rozvojové spolupráce. Ekonomická pomoc je poskytována v souvislosti s takzvanou rozvojovou politikou. V této politice je upraveno jak poskytování rozvojové spolupráce, tak humanitární pomoci. Důležité je zmínit, že tato politika má pouze doplňovat politiky poskytování rozvojové spolupráce a humanitární pomoci jednotlivých států. V následujícím je uvedeno, jak rozděluje rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc Smlouva o fungování EU (Hlava III, pátá část smlouvy – Kapitola Rozvojová spolupráce a kapitola Humanitární pomoc).

4.1 Rozvojová spolupráce

Dle této kapitoly Smlouvy o fungování EU má být politika rozvojové spolupráce Evropské unie prováděna v souvislosti se zásadami a cíli EU a zároveň by se měla doplňovat a posilovat s již vytvořenými politikami na rozvojovou spolupráci jednotlivých zemí. Přičemž hlavním cílem rozvojové politiky EU je snížení a případné vymýcení chudoby (Úřední věstník Evropské unie C 326 – Smlouva o fungování evropské unie (Konsolidované znění), 2012). Tyto cíle však nejsou jediné, které se EU zavázala plnit. Kromě toho jsou pro EU směrodatné Rozvojové cíle tisíciletí vytvořené Organizací spojených národů a cíle uvedené v Evropském konsensu o rozvoji.

Rozvojová spolupráce EU probíhá v rámci regionálně nebo tematicky zaměřených programů, které mohou být roční nebo víceleté. Tyto programy jsou vypracovávány a spravovány Evropskou komisí. Největším zájmem EU na poli zahraniční spolupráce je bránit chudobě, nestabilitě a konfliktům ve světě. Veškeré plánování programů zahraniční pomoci EU vychází z finanční perspektivy EU 2007 – 2013, která stanoví maximální možné výdaje pro jednotlivé rozpočtové roky v daném období. Pro vytvoření programu zahraniční rozvojové pomoci je nejdříve nutné

přijmout nařízení, které bude stanovovat cíle, příjemce finanční podpory a způsoby a prostředky aplikace programu (businessinfo.cz, 2012e).

Za provádění rozvojové politiky EU v souvislosti s legislativou EU zodpovídá Evropská komise. Ta pro dohlížení na tuto politiku zřídila několik generálních ředitelství, která mají za úkol kontrolovat a podílet se na jednotlivých oblastech rozvojové politiky. Jedná se například o Generální ředitelství pro rozvoj, Generální ředitelství pro vnější vztahy a podobně. Dále zde v souvislosti s rozvojovou politikou existuje úřad pro rozvoj a spolupráci EuropeAid. Tento úřad provádí rozvojové projekty ve všech regionech světa kromě zemí, které jsou označovány jako kandidáti na vstup do EU.

Rada EU a Evropský parlament přijímají legislativní návrhy na rozvojovou spolupráci od Evropské komise. Evropská investiční banka nabízí zvýhodněné úvěry rozvojovým zemím (europa.eu, 2010).

4.2 Humanitární pomoc

V této kapitole Smlouvy o fungování EU je definováno, kdy se poskytnutá pomoc považuje za humanitární. Pro účely EU jsou to činnosti, které poskytují „*cílenou pomoc a podporu obyvatelstvu třetích zemí postiženému přírodními nebo člověkem způsobenými pohromami*“ (Úřední věstník Evropské unie C 326 – Smlouva o fungování Evropské unie (Konsolidované znění), s. 97). Při uskutečňování takových činností se aktivity EU a členských zemí doplňují a posilují. Všechny takové činnosti by měly být prováděny ve shodě se zásadami mezinárodního práva a se zásadami nestrannosti, neutrality a nepřipustnosti diskriminace (Úřední věstník Evropské unie C 326 – Smlouva o fungování Evropské unie (Konsolidované znění), 2012).

Humanitární pomoc je tedy pomoc poskytována EU ve spolupráci s členskými zeměmi do zemí, kde nejsou místní úřady schopny obětem poskytnout potřebnou pomoc. O poskytování humanitární pomoci rozhoduje Evropská komise a činní tak na podněty různých nevládních a mezinárodních organizací, členských států nebo zemí, kterých se potřeba humanitární pomoci týká. Poskytování humanitární pomoci trvá, dokud je třeba, jedná se zde například o záchranu životů, poskytnutí pomoci a úlevy lidem trpícími následky válek nebo ozbrojených konfliktů, provádění obnovy a

rekonstrukce infrastruktury ve chvíli, kdy už hlavní nebezpečí pomine, poskytování pomoci při řešení problému s přesídlováním obyvatelstva a jeho návratu do původní destinace a při připravování obyvatelstva na další možná rizika, kdy se jako varování před nimi může použít systém rychlého a včasného varování a zásahu. Humanitární pomoc však nemusí vypadat pouze tak, jak bylo popsáno, tato pomoc může mít mnoho podob. Může se jednat například o poskytování finanční pomoci na nákup základních potřeb, nebo financování rekonstrukčních prací, poskytování potravinové pomoci nebo pomoci uprchlíkům a lidem, kteří byli nuceni odejít ze svého domova (europa.eu, 2010b).

Pro poskytování humanitární pomoci byl v roce 1992 zřízen Úřad pro humanitární pomoc – ECHO (European Community Humanitarian Office). Tento úřad se v roce 2004 stal Generálním ředitelstvím pro humanitární pomoc, které je spravováno Evropskou komisí. Poskytování humanitární pomoci tímto úřadem je postaveno na dodržování zásad lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti. Jakákoliv poskytovaná humanitární pomoc EU je poskytována na základě těchto zásad (*European Commission, 2012a*).

Obecně je Evropská unie považována za jednoho z největších poskytovatelů rozvojové pomoci (europa.eu, 2012a).

5 Finanční rámec rozvojové spolupráce v EU a ČR

Při poskytování rozvojové spolupráce je samozřejmě také důležité vědět, jaká byla výše poskytnutých finančních prostředků. V následujícím je uvedeno, jakým způsobem financuje rozvojovou spolupráci Česká republika a Evropská unie. Poskytnuté informace budou zaměřeny na oblast výdajů především České republiky a to za rok 2011 pokud není uvedeno jinak. Částky jsou uvedeny v takových měnách, v jakých jsou uveřejněny institucemi, ze kterých jsou informace o financích čerpány.

5.1 Evropská unie

V roce 2005 se členské země EU zavázaly vydat celkem 0,7% HND Unie na rozvojovou spolupráci poskytovanou Evropskou unií do roku 2015. Zároveň přislíbily v roce 2010 výši společných výdajů na rozvojovou spolupráci 0,56% HND (LACINA, Lubor a kol., 2011).

Zahraniční rozvojová spolupráce Evropské unie je financována všemi členskými státy prostřednictvím finančních zdrojů, které poskytují do rozpočtu Evropské unie a do Evropského rozvojového fondu. Z Evropského rozvojového fondu je financována rozvojová pomoc především státům Afriky, Karibské oblasti a tichomoří (takzvané země ACP). Tento fond je mezivládní a stojí mimo rozpočet EU (euroskop.cz, 2013b). Celkové výdaje na zahraniční rozvojovou spolupráci EU jsou upraveny společnou Rozvojovou politikou. Tato politika se věnuje rozvojové spolupráci. Výdaje této politiky stanoví ve výdajích EU Hlava: 4 „EU jako globální partner“. Ve finančním rámci na období 2007 – 2013 pro položku „EU jako globální hráč“ stanoven maximální strop výdajů na období 2007 – 2013 ve výši 49 463 milionu euro, pro rok 2011 se pak jedná o částku 7 339 milionu euro (euroskop.cz, 2013a).

Evropský rozvojový fond

Evropský rozvojový fond (European Development Fund – EDF) je vytvořen na základě dohody mezi členskými zeměmi EU. Na jeho činnost dohlíží Evropská komise,

členové jeho výboru, jimiž jsou zástupci členských zemí (euroskep.cz, 2013b). Jak již bylo uvedeno, financování rozvojové spolupráce tohoto fondu se zaměřuje především do oblasti ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří). V roce 2008 byl vytvořen již 10. fond, který by měl fungovat do roku 2013. Do tohoto fondu přispívají také nové členské státy EU. Tento ročník EDF má k dispozici rozpočet 22 682 milionu euro a 97% financí z tohoto rozpočtu by mělo směřovat do oblasti ACP (European Commission, 2012b). ČR se na financování tohoto fondu podílí částkou 115,678 mil. euro (businessinfo.cz, 2012f),

5.2 Česká republika

Celkové zapojení dané země, do rozvojové spolupráce lze hodnotit buď absolutně, nebo relativně.

Při absolutním hodnocení zkoumáme například celkový objem vynaložených prostředků na rozvojovou spolupráci nebo také celkový objem prostředků plynoucích do určité země nebo na jednotlivé formy rozvojových aktivit. Tato data je pak možné porovnávat například v čase. Takto zjištěné informace však nemusí mít nejlepší vypovídací hodnotu, jelikož sumu vynakládaných prostředků může ovlivňovat politická situace, ekonomická situace nebo třeba i rozhodnutí rozvinuté země neposkytovat již tak velkou pomoc určité rozvojové zemi (tak jako u ČR, která postupně snižovala počet prioritních zemí z 20 na 8 a nakonec na současných 5 viz kapitola 3.1.1).

Celková rozvojová pomoc poskytnutá v roce 2011 Českou republikou dosáhla 4 426,18 milionu Kč a z toho na bilaterální pomoc bylo poskytnuto 1 360,05 milionu Kč a na multilaterální pomoc bylo poskytnuto 3 066,3 milionu Kč (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2013b). Podíl na rozvojové spolupráci a humanitární pomoci jednotlivých ministerstev České republiky uvádí tabulka č. 2 a 3. Ze státního rozpočtu bylo celkem poskytnuto 607 155 320 Kč. Objem celkově vynaložených finančních prostředků na rozvojovou spolupráci v jednotlivých prioritních zemích za rok 2011 je uvedený v tabulce č. 5.

Relativní vyjádření hodnoty rozvojové spolupráce uvádí, kolik procent svého celkového HND daná země vynakládá na rozvojovou spolupráci. Česká republika spolu s ostatními členskými státy EU, které přistoupily v roce 2004 až 2007, přislíbila, že

jejich společné výdaje na oficiální rozvojovou pomoc dosáhnou 0,17% HND Evropské unie do roku 2010 (LACINA, Lubor a kol., 2011). Česká republika dle oficiální statistiky uvedené OECD vynaložila na rozvojovou spolupráci v roce 2011 0,12% celkového HND. (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2013b)

Tabulka 2 Státní rozpočet na rok 2011 – plnění závazných ukazatelů státního rozpočtu – rozvojová pomoc – v tisících Kč

	schválený rozpočet		výsledek od počátku roku	plnění v procentech
	číslo řádku	částka		
Ministerstvo financí	7391	4 000	1 773,17	44,33%
Ministerstvo vnitra	7391	26 582	10 535,95	46,66%
Ministerstvo průmyslu a obchodu	7391	34 968	41 669,79	98,17%
Ministerstvo, školství, mládeže a tělovýchovy	7391	143 523	92 938,00	69,53%
Ministerstvo zdravotnictví	7391	0	4 457,88	65,08%
Ministerstvo zahraničních věcí	7391	475 093	455 740,56	97,67%
Celkově poskytnutá zahraniční rozvojová spolupráce	X	684 166	607 155,32	89,79%

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky, 2013

Tabulka 3 Státní rozpočet na rok 2011 – plnění závazných ukazatelů státního rozpočtu – humanitární pomoc – v tisících Kč

	schválený rozpočet		výsledek od počátku roku	plnění v procentech
	číslo řádku	částka		
Ministerstvo zahraničních věcí	7203	73 000	72 999,30	100,00%
Celkově poskytnutá humanitární pomoc	X	73 000	72 999,30	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky, 2013

Ve výše uvedené tabulce jsou uvedeny částky, které vydala na zahraniční rozvojovou spolupráci jednotlivá ministerstva České republiky v roce 2011. Je tedy zřejmé, že nejvíce se na rozvojové pomoci podílelo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, které je zákonem o zahraniční rozvojové spolupráci definováno jako jeden z hlavních poskytovatelů a koordinátorů rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Dále je zde jako velký poskytovatel rozvojové pomoci uvedeno Ministerstvo vnitra České republiky, které je také uvedeno v Zákoně o zahraniční rozvojové spolupráci jako koordinátor a poskytovatel.

Tabulka č. 3 uvádí, jak vysoká částka byla poskytnuta ze státního rozpočtu Ministerstvem zahraničních věcí České republiky v roce 2011 v oblasti humanitární pomoci.

5.2.1 Rozbor finančních prostředků poskytnutých Českou republikou

Výdaje na rozvojovou spolupráci ČR vyjádřené absolutně

V tabulce číslo 4 je znázorněno, jakým způsobem se v průběhu let vyvíjela finanční pomoc poskytovaná ČR rozvojovým zemím. Na začátku našeho sledování můžeme vidět, že objem poskytované bilaterální a multilaterální spolupráce byl téměř shodný. Bylo poskytováno skoro stejné množství peněz na obě dvě formy pomoci. V průběhu let se však objem finančních prostředků vkládaných na multilaterální spolupráci zvyšoval. V roce 2011 bylo poskytnuto na multilaterální spolupráci skoro dvou a půl násobný objem finančních prostředků, než jich bylo poskytnuto na bilaterální. Důvodem této změny bude pravděpodobně vstoupení v platnost Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 - 2017, která původních 8 prioritních zemí zúžila na 5 a finanční prostředky tedy mohou být více účelně užívány a není jich potřeba takový objem.

Prioritně sledovaným rokem pro tuto práci je rok 2011. Pro úplnost údajů je vhodné také uvést objem finančních prostředků vynaložených i v pozdějších letech. OECD uvedla, že v roce 2012 bylo poskytnuto ČR na rozvojovou spolupráci 219,33 mil. \$ přičemž na bilaterální plynulo 63,01 mil. \$ a na multilaterální 156,32 mil. \$. Objem celkových finančních prostředků vynaložených na rozvojové aktivity ČR se tedy oproti roku 2011 snížil.

Tabulka 4 Objem rozvojové pomoci v tisících amerických dolarů v běžných cenách

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bilaterální	77,7	80,95	117,14	101,02	79,36	76,96
Multilaterální	83,17	97,93	132,07	113,96	148,2	173,51
Celkem	160,87	178,88	249,21	214,7	227,56	250,46

Zdroj: vlastní zpracování dle Organisation for Economic Co-operation and Development, 2013b

Výdaje na rozvojovou spolupráci ČR vyjádřené relativně

V tabulce číslo 5 jsou výdaje na rozvojovou spolupráci České republiky, vyjádřené jako procentní podíl na celkovém HND. Z tabulky vyplývá, že uvedené hodnoty nedosahují požadované hranice 0,17% HND jak jsme uvedli výše v textu. A však lze říci, že ČR vynakládá na rozvojové aktivity stále přibližně stejný procentní podíl celkového HND. Pro úplnost informací je nutné uvést, že v roce 2012 činily výdaje na rozvojovou spolupráci 0,12% celkového HND.

Tabulka 5 Výdaje ČR na rozvojovou spolupráci jako podíl na HND v %

2006	2007	2008	2009	2010	2011
0,12	0,11	0,012	0,12	0,13	0,12

Zdroj: vlastní zpracování dle Organisation for Economic Co-operation and Development, 2013b

5.3 Zhodnocení rozvojové spolupráce ČR s prioritními zeměmi s programem spolupráce

Rozvojové aktivity lze hodnotit několika způsoby. Nejjednodušší je pravděpodobně hodnocení dle absolutní výše vydaných finančních prostředků. Tento způsob jsme již uvedli v kapitole 5.2. V této kapitole je na rozvojovou spolupráci pohlíženo z pohledu celkového zapojení země do rozvojové spolupráce. Toto však není jediný možný způsob. Rozvojovou spolupráci lze také hodnotit z pohledu účinnosti

jednotlivých prováděných projektů. Tento způsob hodnocení je popsán v následujícím textu.

Každá země má pravomoc si vytvořit svá vlastní pravidla toho jak hodnotit účinnost rozvojové spolupráce, ale existují také instituce, které dárcovským zemím doporučují jak hodnotit rozvojovou spolupráci. ČR může do svých hodnotících kritérií zapojit doporučení, která vydává EU a OECD. Jako příklad zde jsou uvedena kritéria pro hodnocení rozvojové spolupráce stanovené OECD.

OECD uvádí ve svém dokumentu DAC Principles for Evaluation of Development Assistance kritéria pro hodnocení rozvojové spolupráce. Na základě tohoto dokumentu byl vytvořen takzvaný Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management, který stanoví tato hodnotící kritéria:

- relevance – do jaké míry je podpora relevantní s prioritami dárce a příjemce
 - účinnost – do jaké míry pomůže daná činnost k dosažení cílů,
 - výkonnost – porovnává vstupy (co nejméně nákladné formy pomoci) ve vztahu k výstupům (tak aby bylo dosaženo požadovaných výsledků),
 - dopad – pozitivní či negativní změny vytvořené v průběhu daného projektu.
- (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2013)

Dle KZRS se pro kontrolu a hodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR používají metody monitoring a evaluace. „*Monitoring spočívá v pravidelném sběru dat o průběhu rozvojové intervence s cílem poskytovat managementu projektu či programu a dárci informace o dosažených výstupech a o průběžné výši alokovaných zdrojů*“ (Koncepte zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 – 2017, s. 30). Za monitoring rozvojových projektů je zodpovědná Česká rozvojová agentura ve spolupráci se zastupitelskými úřady ČR. „*Evaluace poskytují systematické a objektivní posouzení úspěšnosti rozvojové intervence, a to z hlediska relevance, efektivity, efektivnosti, dopadů a udržitelnosti*“ (Koncepte zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 – 2017, s. 30). Toto hodnocení má napomáhat při přípravě nových rozvojových programů nebo projektů především při rozdělování finančních prostředků. Evaluace může hodnotit jak jednotlivé uskutečněné projekty víceleté programy spolupráce a také veškerou českou zahraniční rozvojovou spolupráci uskutečněnou v jednotlivých zemích nebo třeba v různých sektorech. Hlavní zodpovědnost za provádění evaluace nese MZV. (Koncepte, 2010)

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky odkazuje pro získání informací o tom, čeho se týká kontrolování zahraničních rozvojových projektů na Českou rozvojovou agenturu (ČRA). Zde jsou uvedeny především informace, které se týkají evaluace. Jako cíl se zde uvádí zjištění, zda byly rozvojové cíle splněny, zda byly cíle relevantní, jaký by jejich celkový dopad, jestli byly efektivní a jaký bude jejich celkový přínos do budoucna. Tyto cíle jsou shrnuty v takzvaných evaluačních kritériích – dopad, relevantnost, efektivita, udržitelnost a další využitelnost. Ke každému bodu je přiřazeno několik otázek, které mají pomoci s hodnocením projektu. Monitoring dle ČRA má kontrolovat čerpání finančních prostředků, realizaci jednotlivých aktivit a plnění plánovaných výstupů (Česká rozvojová agentura, 2009). Dle MZV je za evaluace zodpovědné MZV a za monitoring ČRA.

Kdy bude hodnocena rozvojová spolupráce ČR a rozvojových zemí je uvedeno v programech rozvojové spolupráce vytvořených pro jednotlivé země během prvních tří let platnosti KZRS. Pro Bosnu a Hercegovinu, Moldavsko a Mongolsko je pro evaluaci stanovený rok 2014, přičemž program byl pro tyto země vytvořen v roce 2011. Etiopie ve svém programu spolupráce nemá uvedený žádný rok evaluace. Uvádí se zde pouze, že hodnocení projektů bude probíhat dle plánu evaluací. Z pěti prioritních zemí byl jako poslední program rozvojové spolupráce vytvořen pro Afghánistán. Tento dokument vstoupil v platnost až v květnu roku 2013, pro tuto zemi byl pro evaluaci stanoven rok 2015. Monitoring v každé prioritní zemi má být realizovaný dvakrát ročně.

Hodnotit rozvojovou spolupráci je velmi obtížné. Nejlépe se dají pravděpodobně hodnotit ty projekty, které již skončily. Ovšem takových projektů není pro prioritní země mnoho. Projekty jsou pro ně vytvářeny a uskutečňovány relativně krátkou dobu (dva roky). V předchozím textu byla vypsána kritéria, která uvádí ČRA (dopad, relevantnost, efektivitu, udržitelnost a další využitelnost). Plnění těchto kritérií jistě bylo zohledněno již při samotném vytváření jednotlivých projektů v KZRS a programech spolupráce.

Z důvodů, které byly uvedeny, není možné získat podrobnější informace o hodnocení jednotlivých projektů. Proto je v následujícím textu popsáno, jakým způsobem působila Česká republika v jednotlivých prioritních zemích s programem spolupráce v roce 2011. Informace budou uváděny tak, jak byly zveřejněny Ministerstvem zahraničních věcí v souhrnné zprávě o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011. Číselné údaje byly čerpány z informací uvedených na stránkách jednotlivých ministerstev a Světové banky. Pro každou prioritní zemi byl

vytvořený samostatný program spolupráce. Dané informace jsou doplněny o údaje, které uvádí Česká rozvojová agentura (ČRA) o již ukončených projektech, z nichž dva budou podrobněji popsány a u dalších budou uvedeny pouze základní údaje. Data čerpaná z ČRA byla zveřejněna ke konci června 2013 (Česká rozvojová agentura, 2010)

5.3.1 Afghánistán

S uskutečňováním různých projektů v této zemi velmi pomáhal takzvaný Provinční rekonstrukční tým působící v provincii Lógar (dále PRT). PRT je tým lidí, který se skládá jak z civilistů, tak z vojáků. Civilní členové týmu se starali o provádění jednotlivých projektů a vojenští členové se starali o jejich ochranu. PRT Lógar působil v Afghánistánu již od roku 2008 a jeho působnost zde byla plánována až do roku 2013 (na začátku roku 2013 byla činnost tohoto týmu oficiálně ukončena – poznámka autora). Prioritně se tato skupina zaměřovala například při poskytování humanitární a rozvojové pomoci, při rozvoji místní administrativy nebo při poskytování výcviku místní národní armády a policie (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2008).

Z celkových 11,36 milionu \$ byl v Afghánistánu uskutečněn jeden bilaterální projekt, dva malé lokální projekty, 43 projektů realizovaných PRT a 24 projektů takzvaného rychlého dopadu.

Na základě sektorových priorit určených KZRS pro tuto zemi byla v roce 2011 vytvořena celá řada projektů. Zároveň však pokračovala činnost některých projektů a některé byly ukončeny. V roce 2011 probíhala zahraniční rozvojová spolupráce v této zemi na těchto projektech (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012):

- „na podporu zkvalitňování výuky na středních zemědělských školách,
- výstavba mlékařských sběrných center,
- školení a osvětové kampaně pro místní zemědělce, či veterináře,
- vodohospodářské projekty,
- rekonstrukce a výstavba budov, zázemí a kontrolních stanovišť pro afghánské bezpečnostní složky, či výstavba provinčního vězení.“ (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, s. 12 – 13)

V roce 2011 zde byl dokončen projekt rozšíření a vybavení lógarského provinčního soudu. Součástí pomoci směřované do Afghánistánu jsou také již zmiňované projekty rychlého dopadu. V roce 2011 zde byly realizovány tyto projekty rychlého dopadu (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012):

- „*dodávky nejnútnejšího materiálu místním zdravotnickým zařízením a rádiím,*
 - *školení lógarských novinářů v kábulské pobočce Radia Svobodná Evropa/Rádio,*
 - *čištění studen a vodních kanálů,*
 - *dodávky palivového dříví školám a zdravotnickým zařízením před zimní sezonou,*
 - *opravy škol řízených provinční pobočkou ministerstva školství apod.“*
- (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012)

V roce 2011 byla Českou republikou poskytnuta afghánským studentům čtyři stipendia, využita však byla jen dvě. V ČR tedy studovalo celkem 11 studentů (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012).

Česká rozvojová agentura pro tuto zemi neuvádí žádné informace o již ukončených projektech.

5.3.2 Bosna a Hercegovina

Uskutečňování rozvojových projektů v této zemi v roce 2011 ztěžovala neschopnost země sestavit vládu. Toto je následkem války, kvůli níž se mimo jiné ze země odstěhovalo velké procento jejích obyvatel. Hlavním důvodem spolupráce je předávání zkušeností České republiky spojených se vstupem do EU. Bosna a Hercegovina je země, která se chystá na vstup do Evropské unie.

Na rozvojovou pomoc do Bosny a Hercegoviny plynulo z ČR v roce 2011 3,58 milionu \$. Z těchto finančních prostředků bylo uskutečněno celkem 26 projektů, z toho bylo 16 bilaterálních a 10 malých lokálních.

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017 určila této zemi několik prioritních sektorů spolupráce. Na základě těchto sektorů bylo v roce 2011 vytvořeno, dále podporováno nebo ukončeno několik projektů například v sektorech energetiky nebo dopravy. Těmito projekty byly (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012):

- „zřízení centrálního zásobování teplem z biomasy v obci Nemila,
- dodání náhradních dílů na tramvaje české výroby,
- zlepšení odpadového hospodářství v městských samosprávách Doboaj a Maglaj,
- posílení a zefektivnění prevence a boje proti obchodování s lidmi na území Bosny a Hercegoviny,
- podpora multikulturní knihovny ve městě Gornji Varkuf,
- podpora projektu „Aid for Trade“ (gesce Ministerstva průmyslu a obchodu) - nakládání s odpady a projekt zaměřený na manipulaci se speciálními pevnými a biologicky rozložitelnými odpady.“ (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, s. 13 – 14)

V roce 2011 byl pro BaH vytvořen takzvaný Program rozvojové spolupráce s Bosnou a Hercegovinou 2011 – 2017, ve kterém jsou zohledněny potřeby této země a priority určené v KZRS (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2011b) V souvislosti s rozvojovou spoluprací byla také poskytnuta vládní stipendia. Ve sledovaném roce poskytovala ČR vládní stipendium 26 studentů (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012).

Představení realizovaných projektů dle ČRA

Generální oprava a modernizace tramvají v Sarajevu

Tento projekt byl realizován v období 2009 až 2011 a celkový rozpočet činil 31 240 960 Kč. Cílem bylo zvýšit technickou spolehlivost a bezpečnost městské hromadné dopravy v Sarajevu. Projekt byl realizován ve dvou etapách. V první bylo zrekonstruováno 15 tramvají a v druhé byly dodány náhradní díly na tramvaje, většina z nich jsou české výroby (Česká rozvojová agentura, 2013d).

Podpora rozvoje energetiky – návrh optimálního využití ložiska Ugljevik-Istok v Bosně a Hercegovině

Tento projekt byl realizován v roce 2012 a jeho rozpočet činil 1 950 000 Kč. Cílem bylo vytvoření odborné studie o proveditelnosti těžby v ložisku Ugljevik, která má být využita jako podklad pro možné investice do vytvoření otvírky tohoto ložiska. V souvislosti s touto studií bylo nutné také posoudit stav takřka sousedního dolu

Bogutovo Selo a také dostupného technického vybavení a mechanizace (Česká rozvojová agentura, 2013h).

5.3.3 Etiopie

Etiopie je celosvětově považována za jednu z nejchudších zemí světa. Rozvojová spolupráce ČR se zaměřuje zejména na Region jižních národů, národností a lidu a do okolí hlavního města Addis Abeba. Kromě rozvojové spolupráce je ČR poskytovatelem také humanitární pomoci v Somálském regionu. Tato pomoc má pomoci při řešení dlouhodobé krize (Informace o zahraničí rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012).

Česká republika vytvořila pro Etiopii v roce 2012 Program rozvojové spolupráce s Etiopií na období 2012 – 2017 (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012e). V roce 2011 zde bylo uskutečněno celkem 21 projektů. Bilaterálních zde bylo 12, trilaterálních 4 a 5 malých lokálních projektů. Rozvojová pomoc poskytnutá Etiopii dosáhla v roce 2011 2,93 milionu dolarů. Projekty uskutečněnými v této oblasti v roce 2011 byly (Informace o zahraničí rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012):

- „zavádění moderních vyučovacích metod, při tomto projekty byl využíván *Manuál moderních vyučovacích metod*,
- rozšíření a zkvalitnění kurzů kožedělné výroby zaměřené především na malé podniky,
- zlepšení dostupnosti a kvality zdravotní péče v okrese Alaba v Regionu jižních národů, národností a lidu – zajištění vybavení některých oddělení komunitní nemocnice v Alabě,
- zefektivnění stávajícího systému správy vodních zdrojů v Alabě,
- sanitačně-hygienické a technické školení,
- vybudování udržitelného systému zdrojů pitné vody a rozvodné distribuční sítě pro obyvatele tří měst zóny Sidamy v Regionu jižních národů, národností a lidu,
- podpora zemědělského vzdělávání a poskytování kvalitních poradenských služeb místním drobným zemědělcům,
- *udržitelné hospodaření s půdními, lesními a vodními zdroji.*“ (Informace o zahraničí rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, s. 14 – 15)

Česká republika v roce 2011 také spolupracovala s Geologickou službou Etiopie. Tato spolupráce probíhá již delší dobu a je zaměřena zejména na rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie a ve sledovaném roce byla doplněna o spolupráci při identifikaci a řízení geodynamických rizik.

V roce 2011 musela být zemi poskytnuta také humanitární pomoc. Ta měla pomoci při překonávání hladomoru v oblasti Afrického rohu a při podpoře pastevců v Somálském regionu. Tuto pomoc poskytovala Česká rozvojová agentura.

I zde byla poskytnuta vládní stipendia. Celkem jich bylo poskytnuto šest, z toho čtyři na studium v českém jazyce a dvě na studium v anglickém jazyce. V současné době využívá vládní stipendium 22 studentů z Etiopie. (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012).

Představení realizovaných projektů dle ČRA

Urgentní pomoc obětem sucha a hladomoru v zóně Gode, region Somali, Etiopie

Tento projekt byl realizován v roce 2011 a jeho celkový rozpočet činil 2 000 000,- Kč. Pomoc měla být poskytnuta somálským uprchlíkům, vnitřními přesídlenci a hostitelským komunitám. V rámci projektu bylo do etiopského projektu Somali, postihnutého suchem, poskytnuto zásobování jídlem, vodou a nutriční výživou a poskytnutí základní zdravotní a materiální pomoci (Česká rozvojová agentura, 2013p).

Podpora komunitní rehabilitace postižených dětí a mládeže v oblasti Severního Gondaru

Projekt byl realizován v období 2009 – 2010 a rozpočet za oba roky dohromady činil 3 464 000,- Kč. Cílem bylo zmírnit dopad postižení na sociální statut dětí a mládeže, a to zlepšením úrovně jejich zdravotní a sociální rehabilitace. Tato pomoc byla poskytnuta v oblasti Severní Gondar (Česká rozvojová agentura, 2013f).

Ochrana půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národností a lidu

Doba realizace: 2010 – 2012

Rozpočet: 11 600 000,- Kč

Místo realizace: Etiopie (Česká rozvojová agentura, 2013e)

Podpora rozvoje nemocnice Alaba - Kulito: Zpřístupnění kvalitní zdravotní péče

Doba realizace: 2011 – 2012

Rozpočet: 6 400 143,- Kč

Místo realizace: Alaba – Etiopie (Česká rozvojová agentura, 2013i)

Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii

Doba realizace: 2010 – 2012

Rozpočet: 6 769 120,- Kč

Místo realizace: Etiopie (Česká rozvojová agentura, 2013m)

5.3.4 Moldavsko

I v Moldavsku se vytváření projektů odvíjí od informací uvedených v KZRS. Tyto projekty by měly pomoci při transformační spolupráci. Na tuto transformační spolupráci bylo zaměřeno několik projektů. Jako příklad takového projektu můžeme uvést projekt na podporu občanské společnosti a její spolupráce s místními správami.

Celkově bylo v roce 2011 poskytnuto na oficiální rozvojovou spolupráci 4,28 milionu dolarů. Z těchto peněz bylo financováno celkem 18 projektů, z nichž bylo 12 bilaterálních, 1 trilaterální a 5 malých lokálních.

Projekty uskutečněné, ukončené a dále vykonávané jsou vyjmenovány v následujícím textu (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012):

- *„podpora inkluzivního předškolního vzdělávání,*
- *podpora národní koncepce pro péči o opuštěné děti a na podporu rozvoje domácí pečovatelské služby,*
- *podpora moldavského zemědělství s návrhy na agrotechnická opatření při řešení problémů sucha a na podporu ekologického zemědělství,*
- *usilování o rozvoj neziskových organizací v Podněsteří,*
- *podpora přenosu české zkušenosti v oblasti rozvoje podnikatelských dovedností i kapacit státní správy,*
- *podpora moldavské státní správy na poli reintegračních mechanismů,*
- *realizace aktivit Ministerstva financí ČR,*
- *v rámci projektu „Aid for Trade“ byl vytvořen projekt zacílený na malé a střední podnikání,*
- *poskytnutí invalidních vozíků pro osoby s poruchou mobility,*

- *přestavba dětského tábora v oblasti Stefan Voda,*
- *podpora rekonstrukce zařízení přívodu pitné vody a kanalizace.*“ (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, s. 16):

Česká republika dala k dispozici v roce 2011 celkem 13 stipendií, a to jak stipendia v anglickém tak v českém jazyce. V tomto roce studovalo díky České republice a jejím vládním stipendiím 42 studentů z Moldavska (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012).

Pro jednodušší spolupráci v budoucnu byl v roce 2011 vytvořen speciální Program rozvojové spolupráce s Moldavskem na období 2011 – 2017. Tento program vychází z potřeb země a z priorit uvedených v KZRS. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012f)

Představení realizovaných projektů dle ČRA

Obnova monitorovací staniční sítě v povodí řeky Prut - modernizace informačního systému protipovodňové ochrany

Projekt byl realizován v období 2010 – 2012 a jeho celkový rozpočet byl 20 711 891,- Kč. Prioritním cílem bylo vytvoření systému včasného informování obyvatelstva v případě hrozby povodně (Česká rozvojová agentura, 2013r).

Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Mărculești v Moldavsku

Tento projekt byl prováděn v období 2010 – 2012 a jeho rozpočet byl vyčíslen na 20 600 000,- Kč. V tomto projektu bylo důležité snížit případně odstranit znečištění podzemních vod v okolí obcí Lunga a Mărculești a vytvořit předpoklady pro následné zásobování pitnou vodou. Z důvodu špatných geologických podmínek nebylo možné kompletně odstranit kontaminaci podzemních vod. Byl navržen postup pro úplné vyčištění (Česká rozvojová agentura, 2013k).

Podpora Regionální rozvojové agentury Jih a Rady regionálního rozvoje: Aktualizace strategie regionálního rozvoje

Doba realizace: 2011 – 2012

Rozpočet (2012): 1 440 000,- Kč

Místo realizace: Region Jih (Česká rozvojová agentura, 2013g)

Dodávka serverů pro National Employment Agency

Doba realizace: 2011

Rozpočet: 484 766,- Kč

Místo realizace: Kišiněv (Česká rozvojová agentura, 2013b)

Cesta k předškolnímu inkluzivnímu vzdělávání v Moldavsku

Doba realizace: 2010 – 2011

Rozpočet: 6 623 417,- Kč

Místo realizace: Moldavsko (Česká rozvojová agentura, 2013a)

5.3.5 Mongolsko

Pomoc Mongolsku se soustředí do nejchudších oblastí dle sektorů definovaných KZRS. A v budoucnu bude při poskytování pomoci brán ohled na nově vytvořený Program rozvojové spolupráce s Mongolskem na období 2011 – 2017 (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012g).

Do teritoriální priority České republiky, Mongolska, plynulo v roce 2011 4,28 milionu dolarů. Z této finanční pomoci bylo financováno celkem 17 projektů. Přičemž 13 bylo projektů bilaterálních a 4 malé lokální. Malé lokální projekty byly realizovány v oblasti vzdělávání a zdravotnictví zastupitelským úřadem České republiky.

I v této zemi se vytváření různých projektů odvíjí od sektorových priorit určených KZRS. A samozřejmě i v této zemi není a nebyla KZRS jediným impulsem pro vytváření projektů rozvojové spolupráce. Rozvojové projekty, jejichž činnost započala před rokem 2011, byly dále podporovány nebo byly ukončeny tak, jak bylo naplánováno. V roce 2011 probíhaly v Mongolsku tyto projekty (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012):

- „rozvoj management vodních zdrojů v provincii Chovsgúl,
- rehabilitace nefunkčních vodních zdrojů pro zásobování města Ulánbátar pitnou vodou,
- vybudování nových zdrojů vody pro venkovské oblasti Zalugiin Gol a Ulaan Tolgi,

- zavedení automatického provozu systému úpravy vody,
- zlepšení standardů přesné frekvence a času, jakož i vytvoření standardů pro měření délky,
- podpora učňovského vzdělávání, reformy studijních středoškolských programů a zpracovatelských oborů,
- zlepšení dostupnosti zdravotní péče v odlehlých oblastech na venkově,
- podpora zvýšení kvality rostlinné produkce v Dornogobi a na re-introdukcii ohroženého druhu koně Převalského včetně zlepšení sociálních podmínek rodin strážců parku a obyvatel regionu,
- činnost systému identifikace hospodářských zvířat,
- odvoz kalů, kontaminovaných zemin a jejich bezpečné uskladnění – takzvaný *Hargia projekt*.“ (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, s. 17)

V roce 2011 bylo v Mongolsku poskytnuto 8 vládních stipendií. Všechna byla využita a v roce 2011 studovalo díky vládnímu stipendiu v ČR celkem 26 studentů z Mongolska. (Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2011, 2012) Pro lepší spolupráci v budoucnu byl vytvořen Program rozvojové spolupráce s Mongolskem na období 2011 – 2017. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012g)

Představení realizovaných projektů dle ČRA

Dodávka vybavení pro laboratoř elektrických točivých strojů Mongolské technické univerzity

Projekt byl realizován v roce 2010 s rozpočtem 1 747 860,- Kč. V tomto projektu šlo především o dodávku vybavení do laboratoře elektrických točivých strojů Mongolské technické univerzity. Tento projekt navazoval na jiný projekt, který také podporoval tyto laboratoře a byl zaštitěn Ministerstvem průmyslu a obchodu (Česká rozvojová agentura, 2013c).

Podpora učňovského zemědělského vzdělávání v Centru odborného vzdělávání v Darkhanu

Realizace projektu proběhla v období 2011 – 2012 a bylo na něj vynaloženo 4 775 150,- Kč. Cílem bylo zvýšení kapacity a zlepšení kvality zemědělského učňovského školství a vzdělání. Tento projekt byl zaměřen především na oblast Darkkan Uul (Česká rozvojová agentura, 2013j).

Variantní řešení rozvoje rostlinné výroby v pouštních oblastech

Doba realizace: 2010

Rozpočet: 890 000,- Kč

Místo realizace: Ulánbátar, provincie Dornogobi (Česká rozvojová agentura, 2013q)

Systém identifikace hospodářských zvířat

Doba realizace: 2010 – 2012

Rozpočet: 14 200 000,- Kč

Místo realizace: Ulánbátar, centrální region (Česká rozvojová agentura, 2013o)

Průzkum znečištění a návrh sanace v průmyslovém areálu Hargia v Ulánbátaru

Doba realizace: 2010 – 2012

Rozpočet: 20 364 000,- Kč

Místo realizace: Ulánbátar – Khan-Uul Khorooo (Česká rozvojová agentura, 2013l)

Vybudování nových zdrojů vody pro venkovské oblasti Zalugiin Gol a Ulaan Tolgoi v širší oblasti města Erdenet

Doba realizace: 2010 – 2012

Rozpočet: 14 183 370,- Kč

Místo realizace: Zalugiin Gol a Ulaan Tolgoi (Č Česká rozvojová agentura, 2013s)

Zhodnocení poskytované rozvojové spolupráce prioritním zemím s programem spolupráce

Česká republika poskytla na rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc v zemích, které jsou jí určeny jako prioritní celkem 26,86 milionu dolarů. Nejvíce finančních prostředků bylo poskytnuto na ekonomickou pomoc v Afghánistánu, naopak nejméně bylo poskytnuto na ekonomickou pomoc v Etiopii. V Afghánistánu bylo také

realizováno nejvíce rozvojových projektů. A však je otázkou, zdali by zde bylo uskutečněno takové množství projektů, kdyby s jejich prováděním nepomáhal PRT Lógar. Naopak nejméně projektů ekonomické pomoci bylo uskutečněno v Mongolsku. Samozřejmě nelze porovnávat jednotlivé země pouze podle počtu vytvořených projektů, každý může být jinak rozsáhlý, nebo zaměřený na jinou oblast. Nejlepším možným řešením jak hodnotit ekonomickou pomoc, je zaměřit se na vynaložené finance (Tabulka 6).

Ve vytvořených projektech uskutečněných v těchto zemích byly zastoupeny všechny sektorové priority, tak jak je určuje KZRS. Je zřejmé, že Česká republika se velmi angažuje v poskytování ekonomické pomoci méně rozvinutým zemím. Je zde možné říci, že Česká republika si uvědomuje, jak je nutné poskytovat pomoc ostatním, jelikož v budoucnu může nastat situace, kdy bude potřebovat pomoci Česká republika.

Tam kde to dostupnost informací dovozovala, byly uvedeny i projekty, které byly v dané zemi již ukončeny. Nejhůře se pro tuto práci a obzvláště pro tuto kapitolu získávali informace o rozvojových aktivitách Afghánistánu. Důkazem je i to, že ČRA pro tuto zemi neuvádí žádné ukončené projekty. Pro jiné země byl uveden celý výčet již ukončených projektů. A na dvou projektech byl podrobněji popsán jejich cíl.

Tabulka 6 Ekonomická pomoc poskytnutá jednotlivým prioritním zemím s programem spolupráce v letech 2010 a 2011 v milionech USD v běžných cenách

	2010	2011
Afghánistán	13,26	11,36
Bosna a Hercegovina	3,10	3,58
Etiopie	1,22	2,93
Moldavsko	3,97	4,28
Mongolsko	6,76	4,69

Zdroj: vlastní zpracování dle Organisation for Economic Co-operation and Development, 2013b

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat, jakým způsobem nebo jakými formami se na rozvojové spolupráci podílejí Česká republika a Evropská unie. Práce byla zaměřena především na charakteristiku a zhodnocení aktivit České republiky v oblasti rozvojové spolupráce.

Pro řešení rozvojové problematiky bylo nutné nejdříve stanovit kritéria pro vymezení rozvojových zemí. Mezi nejčastěji uváděná kritéria patří takzvaný Index lidského rozvoje neboli HDI a hrubý národní důchod na obyvatele za dané časové období neboli HND. Autorka při zjišťování informací o těchto ukazatelích zjistila, že u každého z nich je při výpočtu sledováno něco jiného. U ukazatele HDI je při výpočtu zohledňována například úroveň dosaženého vzdělání nebo délka života. U ukazatele HND na obyvatele za určité časové období je důležité znát především národní důchod dané země.

Dále práce definuje termíny „rozvojová spolupráce“ a „humanitární pomoc“. Při vyhledání definic těchto termínů autorka. Uvedené termíny byly definovány z pohledu EU, ČR a dalších subjektů působících v rozvojové oblasti jako například OECD. EU pro poskytování rozvojové spolupráce a humanitární pomoci vytvořila samostatnou politiku tzv. Rozvojovou politiku. Tato politika doplňuje rozvojové aktivity jednotlivých členských zemí EU.

Česká republika neposkytuje ekonomickou pomoc celému světu, ale Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 – 2017 stanoví pět prioritních zemí s programem spolupráce a 9 prioritních zemí bez programu spolupráce. V této bakalářské práci autorka sledovala první skupinu zemí, do které patří Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko. Pro každou z těchto zemí byl, většinou na základě Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 - 2017, vytvořený samostatný program spolupráce, který blíže specifikuje, kde a jakým způsobem by se měla Česká republika v dané zemi angažovat.

Celkově bylo v roce 2011 Českou republikou poskytnuto na ekonomickou pomoc 4 426,18 milionu Kč. Česká republika samozřejmě neposkytovala svou podporu pouze zemím určeným v KZRS, ale i jiným zemím, které však nebyly pro tuto bakalářskou práci klíčové. V roce 2011 byl podíl rozvojových aktivit na celkovém NHD České republiky 0,12%.

KZRS vytyčila České republice „rozvojové cíle“ pouze do roku 2017. Je pravděpodobné, že po skončení platnosti tohoto dokumentu bude vytvořen jiný, dle kterého se bude postupovat v dalších letech. Dá se předpokládat, že oblast, do které plyne ekonomická pomoc ČR, se nerozšíří. Je možné, že seznam prioritních zemí s programem spolupráce se pro ČR nezmění, ale mohla by být zúžena druhá skupina zemí (prioritní země bez programu spolupráce). Nějaká forma pomoci rozvojovým zemím bude pravděpodobně existovat vždy. A je i dost pravděpodobné, že Česká republika se při poskytování rozvojové spolupráce bude i v budoucnu dále angažovat.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Ekonomická úroveň prioritních zemí s programem spolupráce.....	22
Tabulka 2 Státní rozpočet na rok 2011 – plnění závazných ukazatelů státního rozpočtu – rozvojová pomoc – v tisících Kč.....	37
Tabulka 3 Státní rozpočet na rok 2011 – plnění závazných ukazatelů státního rozpočtu – humanitární pomoc – v tisících Kč.....	37
Tabulka 4 Objem rozvojové pomoci v tisících amerických dolarů v běžných cenách.....	39
Tabulka 5 Výdaje ČR na rozvojovou spolupráci jako podíl na HND v %	39
Tabulka 6 Ekonomická pomoc poskytnutá jednotlivým prioritním zemím s programem spolupráce v letech 2010 a 2011 v milionech USD v běžných cenách	52

Seznam použitých zkratk

AKT – Afrika, Karibské státy a Tichomoří
BaH – Bosna a Hercegovina
ČR – Česká republika
DAC – Development Assistance Committee
EBDR – European Bank for Reconstruction and Development
EDF – European Development Fund
EIB – European Investment Bank
EU – Evropská unie
FAO – Food and Agriculture Organization of the United Nations
GDH – Good Humanitarian Donorship
GEF – Global Environment Facility
GNI – Gross national income
HDI – Human Development Index
HDP – Hrubý národní důchod
HDR – Human Development Report
HND – Hrubý národní důchod
IAEA – International Atomic Energy Agency
IDA – International Development Association
ILO – International Labour Organization
KZRS – Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2010 – 2017
MZV – Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
ODA – Official Development Assistance
OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development
OSN – Organizace spojených národů
PRT – Provinční rekonstrukční tým
UNDP – United Nations Development Programme
UNEP – United Nations Environment Programme
UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFPA – United Nations Population Fund
UNICEF – United Nations Children's Fund
UNIDO – United Nations Industrial Development Organization

UNV – United Nations Volunteers

WFP – United Nations World Food Programme

WHO – World Health Organization

WTO – World Trade Organization

Seznam použité literatury

Publikace

LACINA, Lubor a kol. *Učebnice evropské integrace*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011. 468 s. ISBN 978-80-87474-31-0.

Elektronické zdroje

About ECHO - Presentation. *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/about/presentation_en.htm

Afghanistan | Data. *World Bank Group* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/afghanistan>

Afgánistán. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/index.html

Bosna a Hercegovina. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/bosna-a-hercegovina.htm>

Bosna a Hercegovina. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bosna_a_hercegovina/index.html

Bosna a Hercegovina. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/bosna_a_hercegovina/index.html

Bosnia and Herzegovina | Data. *World Bank Group* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/bosnia-and-herzegovina>

Cesta k předškolnímu inkluzivnímu vzdělávání v Moldavsku. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/cesta-k-predskolnimu-inkluzivnimu-vzdelavani-v-moldavsku.htm>

Dodávka serverů pro National Employment Agency. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/dodavka-serveru-pro-national-employment-agency.htm>

Dodávka vybavení pro laboratoř elektrických točivých strojů Mongolské technické univerzity. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/mongolsko/dodavka-vybaveni-pro-laborator-elektrickyh-tocivych-stroju-mongolske-technicke-univerzity.htm>

Ekonomická charakteristika Bosny a Hercegoviny. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bosna_a_hercegovina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

Ekonomická charakteristika Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/ekonomika/index.html

Ekonomická charakteristika Moldavska. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

Evropský konsensus o rozvoji. *Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r12544_cs.htm

Ethiopia | Data. *World Bank Group* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/ethiopia>

Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/index.html

Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/index.html

Evaluation of development programmes - Organisation for Economic Co-operation and Development. *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/evaluation/daccriteriaforevaluatingdevelopmentassistance.htm>

Evaulace ZRS. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2009 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojova-spoluprace-cr-zrs/bilateralni-spoluprace/evaulace-zrs.htm>

European Development Fund (EDF). *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm

Finanční perspektiva 2007-2013. *Euroskop.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/55/16798-6_financni_ramec_2007_2013.pdf

Generální oprava a modernizace tramvají v Sarajevu. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/bosna-a-hercegovina/generalni-oprava-a-modernizace-tramvaji-v-sarajevu.htm>

GNI per capita, Atlas method (current US\$) | Data | Table. *World Bank Group* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>

How we Classify Countries | Data. *World Bank Group* [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/about/country-classifications>

Interaktivní exportní profil země: Bosna a Hercegovina. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/interaktivni-exportni-profil-zeme-bosna-a-hercegovina-21624.html#!>

Indices Data | Human Development Index. *Human Development Reports (HDR) – United Nations Development Programme (UNDP)* [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>

Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR a statistický přehled OECD-DAC za rok 2011. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/vyrocní_přehledy/informace_o_zahranicni_rozvojove_2.html

IS IT ODA?. *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2008 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/34086975.pdf>

Jak funguje Evropská unie. *Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/index_cs.htm

Koncepce ZRS CR 2010 - 2017. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2012-08-28]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

Koordinace ZRS. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koordinace_zrs/index.html

Millennium Development Goals. *United Nations Development Programme* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/mdgoverview/>

Moldavsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/index.html

Moldavsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/moldavsko/index.html

Mongolia | Data. *World Bank Group* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/mongolia>

Mongolsko - Mongolsko. *Člověk v tísni* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/mongolsko>

Mongolsko: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/mongolsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18678.htm>

Mongolsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asiemongolsko/index.html

Mongolsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/mongolsko/index.html

Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA). *OSN Praha* [online]. 2005 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?sub=168>

Politiky EU. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/legislativa-pravo/politiky-eu.html>

Nástroj pro humanitární pomoc. *Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: [http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r10001_cs.htm#AMENDING ACT](http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r10001_cs.htm#AMENDING_ACT)

Ochrana půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národností a lidu. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/ochrana-pudy-a-vodnich-zdroju-v-regionu-jiznich-narodu-narodnosti-a-lidu.htm>

Podpora komunitní rehabilitace postižených dětí a mládeže v oblasti Severního Gondaru. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/podpora-komunitni-rehabilitace-postizenych-deti-a-mladeze-v-oblasti-severniho-gondaru.htm>

Podpora Regionální rozvojové agentury Jih a Rady regionálního rozvoje: Aktualizace strategie regionálního rozvoje. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/podpora-regionalni-rozvojove-agentury-jih-a-rady-regionalniho-rozvoje-aktualizace-strategie-regionalniho-rozvoje.htm>

Podpora rozvoje energetiky – návrh optimálního využití ložiska Ugljevik-Istok v Bosně a Hercegovině. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/bosna-a-hercegovina/podpora-rozvoje-energetiky--navrh-optimalniho-vyuziti-loziska-ugljevnik-istok-v-bosne-a-hercegovine.htm>

Podpora rozvoje nemocnice Alaba - Kulito: Zpřístupnění kvalitní zdravotní péče. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/podpora-rozvoje-nemocnice-alaba---kulito-zpristupneni-kvalitni-zdravotni-pece-.htm>

Podpora učňovského zemědělského vzdělávání v Centru odborného vzdělávání v Darkhanu, Mongolsko. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/?ref=12&id=490&lang=cz&confirm=3dbf7ed8719e7cde2d21d47e8c8366160f4a8d54>

Program rozvojové spolupráce s Bosnou a Hercegovinou 2011-17. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/bosna_a_hercegovina/program_rozvojove_spoluprace_s_bosnou_a.html

Program rozvojové spolupráce s Etiopií na období 2012-2017. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/program_rozvojove_spoluprace_s_etiopii.html

Program rozvojové spolupráce s Moldavskem na období 2011-17. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/moldavsko/program_rozvojove_spoluprace_s.html

Program rozvojové spolupráce s Mongolskem na období 2011-17. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/mongolsko/program_rozvojove_spoluprace_s.html

PRT Lógar - Islámská republika Afghánistán. *RT Lógar - Provinční rekonstrukční tým České republiky Logar, Afghánistán* [online]. 2008 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/o_afghanistanu/index_1.html

PRT Lógar - Koncept PRT. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2008 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/index_3.html

Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Mărculești v Moldavsku. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/pruzkum-a-sanace-lokalit-znecistenych-ropnymi-latkami-v-obcich-lunga-a-mrculesti-v-moldavsku.htm>

Průzkum znečištění a návrh sanace v průmyslovém areálu Hargia v Ulánbátaru. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/mongolsko/pruzkum-znecisteni-a-navrh-sanace-v-prumyslovem-arealu-hargia-v-ulanbataru.htm>

Reports (1990-2013) | Global Reports | HDR 2011 | Download. *Human Development Reports (HDR) – United Nations Development Programme (UNDP)* [online]. 2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2011/download/>

Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/rozvoj-kapacit-v-oblasti-inzenyrske-geologie-a-hydrogeologie-v-etiopii.htm>

Rozvojová politika. *Euroskop.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8918/sekce/rozvojova-politika/>

Rozvojové cíle tisíciletí MDGs. *ForS* [online]. 2012 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/rozvojove-cile-tisicileti-mdgs/#.UXaT_j7yrJL

Rozvojové vzdělávání. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/podpora_zrs/index.html

Státní závěrečný účet. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2011_H_tab2.pdf

Schválení Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013-17. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/schvaleni_strategie_mnohostranne.html

Systém identifikace hospodářských zvířat. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/mongolsko/oznacovani-zvirat-v-centralnim-regionu.htm>

Strategie poskytování vládních rozvojových stipendií 2013 - 2018. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/stipendia/strategie_poskytovani_vladnich.html

The United Nations at a Glance. *Welcome to the United Nations* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/aboutun/index.shtml>

Total flows by donor (ODA+OOF+Private) [DAC1]. *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=TABLE1#>

UNICEF – Afghanistan. *UNICEF* [online]. 2013 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.unicef.org/infobycountry/afghanistan_background.html

Urgentní pomoc obětem sucha a hladomoru v zóně Gode, region Somali, Etiopie. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/urgentni-pomoc-obetem-sucha-a-hladomoru-v-zone-gode-region-somali-etiopie.htm>

Úřední věstník Evropské unie C 46 - EVROPSKÝ KONSENSUS O ROZVOJI. *EUR-Lex* [online]. 2006 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:046:0001:0019:CS:PD>

Úřední věstník Evropské unie C 306 - LISABONSKÁ SMLOUVA. *EUR-Lex* [online]. 2007 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0001:0010:CS:PDF>

Úřední věstník Evropské unie C 326 - SMLOUVA O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE (KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ). *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:0047:0200:CS:PDF>

Variantní řešení rozvoje rostlinné výroby v pouštních oblastech. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/mongolsko/variantni-reseni-rozvoje-rostlinne-vyroby-v-poustnich-oblastech.htm>

Varovný povodňový a monitorovací systém na řece PRUT. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/varovny-povodnovy-a-monitorovaci-system-na-rece-prut-.htm>

Vybudování nových zdrojů vody pro venkovské oblasti Zalugiin Gol a Ulaan Tolgoi v širší oblasti města Erdenet. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/mongolsko/vybudovani-novych-zdroju>

vody-pro-venkovske-oblasti-zalugiin-gol-a-ulaan-tolgoi-v-sirsi-oblasti-mesta-erdenet.htm

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rozvojova-spoluprace-cr-zakon-projekty-1288.html>

Zahranicni pomoc Evropske unie. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zahranicni-pomoc-eu-finance-system-7212.html#!&chapter=10>

Zahranicni pomoc Evropske unie. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zahranicni-pomoc-eu-finance-system-7212.html#!&chapter=3>

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/zakon_o_zahranicni_rozvojove_spolupraci.html

Abstrakt

HÁLKOVÁ, Katarína. *Ekonomická pomoc České republiky a Evropské unie rozvojovým zemím*. Bakalářská práce. Cheb: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 58 s., 2013

Klíčová slova:

Česká republika, Evropská unie, humanitární pomoc, rozvojová spolupráce,

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat ekonomickou pomoc České republiky a Evropské unie rozvojovým zemím. V první části jsou uvedena kritéria, dle jakých lze členit země světa na rozvojové a rozvinuté. Dále se práce zabývá dokumenty, které upravují legislativní činnosti EU a ČR při poskytování rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. V další části se práce podrobněji zabývá rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí poskytovanou Českou republikou. Jsou zde definovány pojmy „rozvojová spolupráce“ a „humanitární pomoc“ následuje rozbor možných způsobů poskytnutí spolupráce a na základě tohoto rozboru se pak práce věnuje především dvoustranné rozvojové spolupráci a prioritním zemím s programem spolupráce. Následuje kapitola zabývající se rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí poskytovanou Evropskou unií. Zbytek práce se zabývá finančním rámcem rozvojové spolupráce EU a ČR a následným zhodnocením rozvojové spolupráce ČR s prioritními zeměmi s programem spolupráce.

Abstract

HÁLKOVÁ, Katarína. *Economic aid from the Czech Republic and European Union to the developing countries*. Bachelor thesis. Cheb: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 58 p., 2013

Key words:

Czech Republic, European Union, humanitarian aid, development cooperation,

The aim of my bachelor's thesis is characterize Economic aid from the Czech Republic and European Union to the developing countries. The first part sets out the criteria by which can be divided country in the world in developing and developer. The work deals with the documents governing the legislative activities of the EU and the Czech Republic to the provision of development cooperation and humanitarian aid. The next section deals in detail with development cooperation and humanitarian assistance provided by the Czech Republic. There are here defined what the concepts of "development cooperation" and "humanitarian aid" means, followed by an analysis of possible ways to provide cooperation and on the basis of this analysis, it is focused primarily bilateral development cooperation and priority countries with cooperation program. The following chapter dealing with development cooperation and humanitarian assistance provided by the European Union. The rest of the work deals with the financial framework of development cooperation between the EU and the Czech Republic and the subsequent evaluation of development cooperation with priority countries with cooperation program.